49՝ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1305 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 26/9 ՀՈԿՏ. 1905 10 ՇԱՊԱՆ 1323 — 26 ԻԼԻՍ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթա Ալի Ղապուսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԿԵՐԲՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه‌یی وسیاسی غزه‌تدر
صاحبی امتیازی : ارمانیاس فریه
ادارهٔ‌خانه‌سی باب‌عالی جاده‌سنده، نومرو ۳۸

ԳԱԾԱՆՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Գոլոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղուշ
Մէկ տարեվայ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԸՆՏԱՆԻՔԸ ԵՒ ԶԱՒԱԿՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔԸ

Ընտանեկան շրջանակին մէջ է որ աղուն նկարագիրը կ'երկնուի։ Մայրը ինչպէս ընտանիքին առաջնորդ գոհարը՝ նոյնպէս պէտք է ըլլայ անոր կարգաւորիչ։ պէտք է թէ՛ առնին մեծ քաջանան և թէ տիրուհին ըլլայ։ կեանքը բարոյական նպատակի մը համար տրամադրուած է, պէտք է զայն սովրեցնէ իր փոքրիկներուն։ Առողջութիւնը խարիսխն է յաջող կեանքի մը, և մօր մը հոգատարութիւնը և ազդեցութիւնը պէտք է, յաղթահարելու համար վերահաս պատնէշ որ կ'սպառնայ մանուկին, որպէս զի սաղմնաւորուի առողջութեամբ։ Մտքի և մարմնի հաւասար զարգացում մը միայն կ'արդիւնաւորէ մարդկային կատարելութիւնը։ Դարձեալ հոս ալ կարեւոր է մօր մը առաջնորդութիւնը և կամ զսպումները։

Կանխագոյն ժամանակներէ ի վեր բանաստեղծներ գրած են ընտանիքին անուշութիւններուն վրայ և ասուղներ երգած են անոր խանդաղատանքը։ Տրայտըն կ'ըսէ «Ընտանիքը մեր կեանքին սուրբ ապաստանարանն է, ոևէ կրճատում կամ մկրատում կործանման կ'առաջնորդէ զայն»։ Ընտանիքի մը անդամները եթէ օժտուած ըլլան տոկուն առողջութիւնով մը և եթէ այդ ընտանիքը իր նիւթական պէտքերուն լիուլի գոհացում գտնէ, տակաւին երջանիկ ընտանիք մը չէ, եթէ նոյն իսկ մէկ դժգոհ մը գտնուի։ Թէպէտեւ դժբաղդութիւն մըն է որ ընտանիքին ամբողջ ուրախութիւնը կախում կ'ունենայ ոևէ անձի ժպիտէն կամ ճակտի կնճիռներէն, բայց և այնպէս բնական օրէնք մըն է։ ինչպէս կաթիլ մը մեղրն բաւ է ամպատելու համար գաւաթ մը բիւրեղանման ջուրը, այնպէս ալ դժգոհ, նախանձոտ բնութիւն մը կ'աւերէ խաղաղութիւնը և երջանկութիւնը ընտանեկան տաքուկ բոյնի մը։ Եթէ այս խեռ բնաւորութիւնը ծնողքին յատուկ է՝ միայն կամքը և եռանդուն ջանքը պիտի ամոքեն զայն, իսկ եթէ զաւակներէն մէկուն՝ մօր ինամատուն և համբերատար բնաւորութիւնը երջանկութեան ուղղութիւնը պիտի որոշէ։ Շատ ծնողքներ իրենց զաւակներուն պատանիներէն ծագող ապերջանկութիւններու վրայ կ'ողբան առանց երբէք իրենց կողմէ ջանք մը ընելու զանոնք ուղղութեան առաջնորդելու, մինչ տակաւին ուշ չէ։ Փոքրիկներէն ոմանք եթէ չայ կ'ըլլան և անոնց միտքերը ունակութիւններ չունենալու յարմար շրջանի մէջ են, այս պահուն պէտք է որ բարի դաստիարակներու տիպար օրինակի ցուցադրումները կատարուին անոր։

Երկուքէն բարի օրինակը աւելի արդիւնաւոր է։ Մեղրքեր երբ կ'ուզէն ինքզինքին տեսնել այնպէս ինչպէս ուրիշներ կը տեսնեն զիրենք, պէտք է որ իրենց փոքրիկներուն նային, մանաւանդ անոնց խաղացած ժամանակը։ Եթէ փոքր աղջնակ մը կը յափշտակէ իր պուպրիկը, կը ցնցէ և ըսէ «Եթէ հանգիստ չքնանաս հոգիդ պիտի հանեմ», թող մայրը տեսնէ և քննէ իր ընթացքը թէ արդեօք ճիշդ նոյն նախադասութիւնը չէ՞ գործածած. իր փնտռտուքը իրականութեամբ պիտի պակուի։

Արդարութիւնը ինչ խստութեամբ որ կը տիրէ դատարանին մէջ, նոյնպէս պէտք է տիրէ տան մէջ, եթէ ընտանեկան սիրոյ եղանակաւորում մը առաջ բերուիլ կ'ուզուի։ «Արդարութիւնը բոլոր առաքինութիւններուն աղբիւրն է» կ'ըսէ Օգանամ։ Ցաւալի է որ ծնողքներէ շատեր դրականապէս իրենց զաւակներէն ոմանց հանդէպ սառն անսիրելութիւն մը ունին, մինչդեռ միւս զաւակներուն տարփանման սէր կը շռայլեն։ Կարելի չէ եղած այս երեւոյթին պատճառներն ու ընոյթը բացատրել։ Զսիրուած տղան կրնայ օժտուած ըլլալ միւսներուն ունեցած բոլոր մարմնային և ֆիզիքական կարողութիւններով, բայց տեսնելով չսիրուիլը, զգացումները բնականորէն պիտի ցրտանան իր ծնողացը անարդար վարմունքէն, որով ան քիչ մը աւելի ազատ պիտի զգայ ինքզինքը իր տղիտական պարտաւորութեան ճնշումէն։ Զաւակներու առջեւ այսպիսի խարականութիւն մը զանոնք՝ ուրիշներու իրաւունքներուն հանդէպ անտարբեր կ'ընէ։ Պէտք է արդարութիւն ըլլայ արրուած պատիժին մէջ։ Եթէ տղեկ մը կ'անհնազանդի կամ դէմ կը դնէ, դէմքի լուրջ ազդարարութեան պատիժը պէտք է շատպէ անմիջապէս — ոչ բարկութեամբ կամ ահապարանքով, այլ տղեկին բացատրելէ վերջ պատճառները իր պատժումին։ Պատիժ պէտք չէ տրուի եթէ տղեկը արժանի չէ։ տղաքները իրենց յանցանքին ընդունութիւնը կրնան ընել, կրնան որոշել թէ պատիժի արժանի՞ էր թէ ոչ և երբ պատիժը անարդար ըլլայ, գործադրուած անիրաւութեան յիշատակը պիտի կարթուի տղուն յիշողութեան մէջ յաւիտեան։ Ծնողքներ զայն կրնան մոռցած ըլլալ։ բայց տղեկին մտքի գանձարանը կ'արձագանգէ անտեսուած իրաւունքի այդ հծծիւնը տիրահունչ։

Ընդհանրապէս, երեւ տալով տան չվայելներն ալ հաւասարապէս վտանգաւոր է։ Սնափառութեան ոգին կը յուզուի և տան կը կարծէ ինքզինքը տէր նկարագրի լաւագոյն երանգներուն, որով գոգցես իրաւունք որուած կ'ըլլայ ուրիշներուն վրայ դիտողութիւններ ընելու։ Փոքրիկներ յայանապէս կամ գաղտնօրէն կը մնացանեն այն համոզումը թէ իրենց ծնողքը անիրաւ են։ Այսպիսի պարագաներու մէջ ան համերաշխութիւնը կը խանգարի, նախանձ և ատելութիւն կը բուրեն և ընտանեկան երջանկութիւնը ձգտումի տարր մը կ'ըլլայ։ Զարմանալի չէ երբ մարդկութիւնը նկատեց Արդարութիւնը մին այն էական առաքինութիւններէն որուն վրայ ստեղնաշարուած է օրէնքը։ Ընտանեկան խընդիր մը երբ անարդարութեան ինապատ վճռուած է, այդ պարագային փիլիսոփայէ մը աւելի մանուկն է որ գիտակից է անոր։ Ճոն Սթուարթ Միլ բաց է թէ «Արդարութիւնը մեր պիտոյքներուն էն պիտանին է, ֆիզիքական մնացումէն վերջ, և մենք գիտենք թէ ան կառավարութեանց հաստատուն սիւներէն մին է»։ Եթէ ան այնքան պիտանի է մարդկային բարեկեցութեան, ոչ նուազ զօրաւոր ազդակ մըն է փոքրերու զուարթ աշխարհին համար։

Մայրը իր օրինակով արդարութիւն սորվեցնելէն վերջ պէտք է սորվեցնէ նաեւ ներողամտութիւն որ համանման է լայնախոհութեան և որով շատ մը կրքի զարթնումներ կրնան զսպուիլ։

Եթէ մանուկ մը քաջուող և ամբոխոտ է, մայրը թող քաջալերէ զայն և ցոյց տայ անոր յանկուցիչ մղումներ. բայց եթէ տղան ընտանեսէր է և գիտակից զինք դրդող սիրոյ պատճառին, թող մատնանշէ անոր իր լաւագոյն յատկանիշները և սորվեցնէ թէ ինչ միջոցներով կը զօրանան։ Եթէ ան քիչ մը անդրջանայեաց է ու հասկացողութիւնը բութ, քիչ մը աւելի համբերութիւն թող ունենայ զանոնք բացատրելուն մէջ։ Արդարութիւնը հաւասարութիւն կ'ընձեռնէ, բայց սէրը ալ աւելի։ Ամէն մարդ չի կրնար ըլլալ գեղեցիկ պայծառադէմ և հրապուրիչ. բայց ամէն մարդ կրնայ ըլլալ բարեսիրտ և շրջահայեաց։ Անոնք որ օժտուած են արտակարգ ձիրքերով, պէտք է ներողամիտ ըլլան ուրիշներուն կարմբութիւններուն հանդէպ։ Մայրեր պէտք է ստանձնեն ի տղայ տիոց այս ուղղութիւնները իրենց զաւակներուն փափուկ ուղեղներուն վրայ տպաւորելու գործին պատասխանատուութիւնը։ Տղուն զգաղումի ճաղակները և սովորութիւնները կը փոխուին, բայց ներողամտութեան և սիրոյ տարրը բաւական է իր պայծառառաք լոյսին ողողումները այդ փոփոխութիւններուն վերմիտուն ծալքերուն մէջ կաթեցնելու։ Անվիճելի կէտ մըն է, թէ մանկական կեանքին սկզբնական դրուագումները, յիշողութեան զարգացումին վերջ անմոռանալի են, թէպէտ մանուկին կեանքի արշալոյսը սկսած ատեն կեանքին օրըստօրէական ցոլարձակումները կրնան մոռցուիլ երիտասարդութեան և չափահասութեան ատեն, բայց ծերութեան մէջ հատնող իմացականութեան մը վերջընթեր յաւերժացող ապաւորութիւնները կը մնան մանկութեան անցքերը։ Լուրջ պատճառ մը կայ հոս. ինչո՞ւ այն ազդեցութիւնը որ կը պարուրէ մանուկները ընտանիքին մէջ, պէտք է ըլլայ բարի, մաքուր և ուղիղ. վանդի կործանման խիզախող չտեր ուշաբերած և փրկուած են մօր մը գէմքին յանկարծական վերելեւումէ և կամ ո և է խրատէ մը որ անորբերնէն ելած է։ Ընտանեկան կեանքը կուտայ մեզ մեր խորագոյն ուրախութիւնները և մեր դառնագոյն վիշտերը, որովհետեւ չկայ մարդկային կեանքին մէջ խաւ մը կամ գոյութիւն մը ուր կարենանք այնքան սերտ մտենալ մարդկային բարեխառնուն սրտերուն, ոչ մէկ մրջավայրի մէջ կրնայ ժպիտ մը կամ կնճիռ մը լուսաւորել կամ մթագնել մեր սրտերուն հորիզոնը։ «Ինչպէս չկայ կրօնք առանց տաճարի, նոյնպէս չկայ ընտանիք առանց առանին մտերմութեան» կ'ըսէ Ժիլ Սիմոն։

Եթէ ընտանիքը երջանիկ չէ, թող մայրը ու հայրը ջանան գտնել թէ ո՛ւր է սխալը։ «Բան մը տեղ մը սխալ է» կ'ըսէ անգլիական առածը և եթէ այդ սխալը մանուկին ծագում կ'առնէ, պէտք է մանուկին քաղցրութեամբ և որոշ կերպով ցուցնել իր ընթացքին զարտուղութիւնը։ Տղայ մը որ սորված է սիրել իր ընտանիքը և անոր թանձրացուցիչ ազդեցութիւնը, բարոյական ապահովութեան պղտոտային վրայ կը գտնուի, որովհետեւ այսպիսի սէր մը մաքուր կեանքի մը մնծագոյն գրգիռներէն մին կը կազմէ։ Խորհող մարդիկ պատշաճօրէն նկատառած են օրինակին զօրութիւնը ընտանեկան շրջանակին մէջ։ «Բարի օրինակը լաւագոյն դասն է» կ'ըսէ Ա. Վէսսոյ։ Պրբք ըսած է «Օրինակը կրթարանն է մարդկութեան և ուրիշ ոևէ բանէ մարդիկ այնքան չեն կրրնար սորվիլ»։ Սըր Զարլս Պլլ անգամ մը կը գրէր «Բաւական բան ըսուած է կրթութեան սատարող բաներուն նկատմամբ, բայց անոնց մէջ օրինակին ազդեցութիւնը կ'երեւի մեղմացուած ըլլալ որ են զօրաւոր ազդակն է կրթութեան առաջացման։ Մնողք պէտք է յիշեն թէ տղաքներ բնականորէն զիրենք կը հպատեն, ասկէ զատ կը ժառանգեն նաև իրենց նկարագրին ցայտուն երանգները։ Մանաւանդ մայրեր պէտք է նկատեն զայս։ Վերջերս Տէլիճիպաբ անգլիական կնոջ աթերթին մէջ յօդուածագիր մը կը գրէր «Ես ո և է իրաւունք չեմ պահանջեր, այլ կ'ուզեմ միայն կնոջ մը առանձնաշնորհումները»։ Իրօք ալ՝ տուր կնոջ իր ընտանեկան գաղափարները ազատօրէն կիրարկելու արտօնութիւնը, պիտի տեսնես որ ան պիտի յածի իր ընտանեկան պարտականութիւններուն շուրջ և որով տունը այնպէս մը պիտի մագնիսացնէ որ իր ամուսինը և տղաքները կարթուած ընտանեկան հրապոյրներէն՝ չը պիտի երթան ուրիշ տեղ իրենց հանգստութիւնը սնուցանելու։ «Երջանկութիւնը ժամացոյցի պէս է, որչափ քիչ կնճռոտ ըլլայ, ան այնչափ քիչ կ'ուռուի» կ'ըսէ Շանֆոռ։

Բարի ուղղամիտ կիներէն ոմանք որոնք ամէն տեսակ զգուշութիւն կ'ընեն իրենց զաւակաց բարեշաւութեանը համար, ուրիշներու ունեցածին չափ լաւ կահաւորուած տուն մը ունենալ փափաքելով նախանձի սաղմը դրած են իրենց զաւակներուն սրտին մէջ, որով անոնք ևս իրենց կարգին նոր գըլխարկին կամ հագուստին. անոնց պէտք է սովրեցնել որ ընտանեկան երջանկութիւնը յաճախ նիւթականին մէջ ուղեղ կը խորչի։ Մեր տունները միայն անդրադարձումներն են մեր անձերուն։ Հարստութիւնն ու չարայանք ուրախութիւն չեն ծնցներ, մինչեւ որ սիրը երախտագէտ, բարձր ու զարգացած չըլլայ։ Երջանկութիւնը զինք փընտռողներուն չի գար, ան արագաթռիչ բան մըն է որ կը ցատրուէ միայն իր ճամբուն վրայ դտնուող առաքինի գործերու վրայէն։ «Ամէն մարդ ի ներքուստ կը կրէ մարդ ըլլալու պայմանին կատարեալ ձեւը» կ'ըսէ Մօնթէյնը և եթէ այս ճիշտ է, մեր կեանքերը իրապէս են ինչ որ մենք կ'ընենք։

Ինչո՞ւ համար է որ երբ տուն մը կը մտնենք, բարի գալուստի հով մը մեզ կ'ողջունէ, մինչդեռ ուրիշ ընտանիքի մը մէջ ուր հարաստութիւնը անարգել չնացած է՝ ինքզինքիս զգուած կը զգանք։ Այս բանին պարզ պատճառը մէկը իր ունեցածովը գոհ եղող սիրան է, մինչդեռ միւսը բռնազբօսիկ կուսակում մը միայն խճողած է։ Հանգիստը, երջանիկ ընտանիքի մը չինութեան սատարող ու օժանդակող ուրիշ ազդակ մըն է որ անպատճառ հարստութենէ չարդիւնաւորուիր։ Խեղճ ընտանիք մը որ կեանքի շարունակման բաւարար պէտքերը միայն ունի, կրնայ երջանիկ և հանգիստ ըլլալ, եթէ հայր և մայր իրենց ազուցեալ կորովը կարկեն այդ բանին ուղղութեամբ, բայց պայմանով որ ըլլայ սահեղծում, արդարութիւն, խոհեմութիւն, ուղղամտութիւն, ճշմարտասիրութիւն և սէր իրարու հիմերը ու սիւները ընտանի կերտուածին։

Վերոյիշեալ բաներէն ոչ նուազ կարեւոր է բացարձակ մաքրութիւնը արդաքներու վրայ թողած իր բարոյական և ֆիզիքական ազդեցութիւնը համար։ «Առաքինութիւնը երբէք երկայն չապրիր աղտոտութեան հետ» իրաւամբ ըսուած է։

Շատ մը ախտեր բոլորովին առարկայ են մուտ գործելու անմաքուր բընակութիւններու և չրջանակներու մէջ։ «Մաքրութիւնը հոգեւոր կեանք ունենալու նշան է» կը գրէր անգլիացի օրագրող մը։ Նաև անգլիերէն առած մը կայ որ թերեւս աւելի լաւ յարմարի աղքատներուն։ «Մաքրութիւնը աղքատի ճաշակին չափանիշն է։»

Ամէն ծնողք որ կ'ուզէ տեսնել իր զաւակը բարոյապէս զարգացած, ճըշդապահ, մաքուր, մշակեալ գաղափարներով և գոհունակ սրտով, պէտք է նկատէ ընտանեկան աղդեցութիւնը իբրեւ հողի ազդեցութիւն, որուն մէջ ինկած սաղմը պիտի ընձիւղի իր ցանման համեմատ։

ԴԱՎԹԻԿ Գ. ԳՈՒՆԵՏՈՒՐԱՃԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Ասկէց առաջ ձեր Պատ. թերթին մէջ, երաշտապատ Սրամ էֆ. Բիշկեանի եւրոպական ձայնագրութեամբ յօրինած «Գարնան Դայլայիկներ» անուն երգարանին առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր բազմակողմանի հմտութեամբ՝ գնահատելով յիշեալ հեղինակ երաժշտագէտին ալխատասիրութիւնն, գաղափար յայտնած էր թէ մայ եկեղեցական երգեցողութեան անդին գտնարներն ալ այսպէս եւրոպական խաղերով ձայնագրուէին, այն ատեն միայն չափաւորուած ու կատարելագործուած բան մը կ'ըլլար այդ։ Ս. Պատրիարք Հօր սոյն չատ իրաւացի ու բանաւոր տեսութեան ու դիտողութեան մենք ևս համամիտ ենք ու կը բաղձանք օր առաջ ատոր իրականացմանը, մի քանի մանագէտ-երաժշտապետներու թոզլով ատոր ալխատութեան հոգը։

Այս կարեւոր ու օգտակար գործին համար իբր հեղինակ-երաժշտապետ կը ներկայացնենք հանրածանօթ Գրիգոր էֆ. Մէհտէրեանը և Արամ էֆ. Բիշիկեան քաջ ձայնագէտներն և այլ մի քանի ձայնագէտ երաժիշտներ, որոնք փորձառութիւնն ունեցած են՝ իրենց արհեստին նրբութիւններուն հմտանալով։ Սակայն ամէն պարագայի մէջ, եղանակի հարազատութեան, նոյնպէս նաեւ քաղցրութեան և քաւուրի մասին, անաչառապէս խօսելով, կը նախընտրենք, ձայնագրագէտ երաժշտապետ Ռուբէն էֆ. Ճիվանեանը, որ սոյն մեծ յատկութեամբ միակն է իր տեսակին մէջ, ինչ որ չեն ուրանար երգեցողութեան սիրահար ու գիտուարահան Բերացիք, ինչպէս նաեւ չատ մը երաժիշտներ։

Ահա այսպէսով կարելի է բառնալ այն ամէն անհեթեթ, ճապաղ ու քըմածին երգեցողութիւնները, և այն ատեն չափազանց հաճելի պիտի հնչէ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՕՆԸ 79

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՑՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԻԱ.

ՍԱՆՏՈՒԻՋ ԿՂԶԻՆԵՐԻՆ ԴԷՊԻ ՀԱՐԱՒ

Սըր Մոլբէօն գլուխը երերցնելով,

—Դուք տարօրինա՞կ կը գտնէք չինացիներուն ընթացքը, հարցուց։

—Բնական է, պատասխանեց Լավառէտ։

—Դուք չատ աղէկ բնաւորութեան տէր մարդ էք, յարեց անգլիացին. չինացիները կը հիանամ ձեր այս բնաւորութեանը վրայ. ի՛նչ անյողդողդ մարդ էք։ Այս չինացիներուն տուած որոշումը ձեզի համար ամենամեծ վտանգ մը կ'սպառնայ։

—Ի՞նչ տեսակ վտանգ։

—Այն տեսակ վտանգ մը, որ կ'արգիլէ զձեզ, ձեր մօրեղբօրորդւոյն չորս միլիոնի ժառանգութեան տիրանալէ։

—Ի՞նչէն կը հետեւցնէք ասանկ վտանգի մը գոյութիւնը։

—Շատ սովորական բանէ մը. այս չինացիները երբ 49 թիւ դագաղը ծովը նետեն, բնական է որ դուք ալ անոր մէջը պիտի գտնուիք։ Այն ատեն ի՞նչ պիտի ըլլայ ձեր վիճակը. եթէ նոյն իսկ ո՛և է միջոցով մը ծովը իջնալէ խոյս տաք ու մթերանոցին մէջ տեղ մը պահուրտիք, դարձեալ վտանգը վտանգ է, քանի որ նաւապետը պիտի չթողլարէ ձեզ որ ձրիաբար ճամբորդէք և գուցէ ձեր մինչեւ հոս ձրի ճամբորդելուն վրէժն ալ լուծէ։

Լավառէտ ծիծաղելով,

—Իրաւունք ունիք, Պարոն, ըսաւ, եթէ չինացիները դագաղը ծովը նետէին, բացայայտ էր որ ուղեւորութիւնս մեծ դժուարութեան պիտի բաղխէր։

—Իմ ըսածս ալ ան էր և զարմանքս այն է թէ, այսչափ մեծ վտանգի մը առջեւ ի՞նչպէս անտարբեր կը գտնուիս։

—Բայց վստահ եմ որ չինացիները պիտի չկրնան դագաղը ոչնչացնել. բացատրեմ։

Լավառէտ գրպանէն դմելի մը հանելով,

—Ասիկայ կը տեսնա՞ք, ասոր շնորհիւ դագաղը ոչնչացնելէ փրկելը գաւաթ մը ջուր խմելու չափ դիւրին է ինձ համար։

Հայր ու աղջիկ երբ զարմացական ակնարկներով երիտասարդը կը հարցափորձէին, անիկա 49 թիւ դագաղին առջեւ գնաց և դմելիին ծայրովը անոր վրայ փակցուած թուանշանի թիթեղայ տախտակին պատուակը սկսաւ դարձնել։ Միս Օռէթ անոր այս ընթացքը տեսնելով,

—Ի՞նչ կ'ընէք, Պ. Լավառէտ, գոչեց։

—Մեծ բան մը չէ, պատասխանեց երիտասարդը չարունակելով իր անտարբերութիւնը։ Դագաղիս վրայէն 49 թիւ կրող նշանատախտակը պիտի հանեմ։

Օրիորդը հիմա հասկնալով երիտասարդին խորամանկութիւնը,

—Ըսելիք չկայ, գոչեց, հիանալի արթնամտութիւն. ասոր համար է որ ամէն բանի մէջէն յաղթական կ'ելլաք։

Լավառէտ վայրկենական արագութեամբ հանեց 49 թիւ դագաղին նշանատախտակը որմէ ետք նոյն արագութեամբ 48 թիւ դագաղէն ալ հանեց և ասոնք իրարու հետ փոխանակելէ ետք 48 թիւը իր պարապ դագաղին վրայ գամեց և իր 49 թիւն ալ մէսին։

—Հիմայ, ըսաւ, ո՛և է վտանգ չէ մնացած. չինացիները այս դագաղը իրենց թշնամիները կարծելով ծով պիտի նետեն, իսկ իմ դագաղս իր տեղը պիտի մնայ։

Հայր ու աղջիկ այսպէս վստահ ըլլալէ ետք թէ Լավառէտի ոևէ վտանգ չկայ, գիշեր բարի մաղթեցին և իրենց խցիկները քաշուեցան։

ԻԲ.

ՁԻՆԱԿԱՆ ԾՈՎԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Սեպտեմբերի հինգերորդ օրը Հէյվանվայ շոգենաւը ծանր ծանր առաջանալով սկսաւ ճամբայ առնել դէպի Ճաքոնի Նակազաքի նաւահանգիստը, որ եւրոպացիներու առջեւ բացուած եօթը նաւահանգիստներէն մէկն է։ Ցրանսայի աշխարհահռչակ վիպասաններէն Բիէռ Լօթիի գրած ճաքոնական վէպերը ուրիշ աղջիկներու պէս Միս Օռէթ ալ կարդացած էր, որ հիմայ փոքրիկ տնակներու խումբը տեսնալով, հակցաւ որ Նակազաքի մոտեցած էին։ Միս Օռէթ Բիէռ Լօթիի վէպերուն մէջ մեծ հետաքրքրութեամբ կարդացած էր նկարագրութիւնը ճաքոնցի կիրարկելու արտօնութիւնը, պիտի տեսնես որ ան պիտի յածի իր ընտանեկան պարտականութիւններուն շուրջ և որով տունը այնպէս մը պիտի մագնիսացնէ որ իր ամուսինը և տղաքները կարթուած ընտանեկան հրապոյրներէն՝ չը պիտի երթան ուրիշ տեղ իրենց հանգստութիւնը սնուցանելու։ «Երջանկութիւնը ժամացոյցի պէս է, որչափ քիչ կնճռոտ ըլլայ, ան այնչափ քիչ կ'ուռուի» կ'ըսէ Շանֆոռ։

Բարի ուղղամիտ կիներէն ոմանք որոնք ամէն տեսակ զգուշութիւն կ'ընեն իրենց զաւակաց բարեշաւութեանը համար, ուրիշներու ունեցածին չափ լաւ կահաւորուած տուն մը ունենալ փափաքելով նախանձի սաղմը դրած են իրենց զաւակներուն սրտին մէջ, որով անոնք ևս իրենց կարգին նոր գըլխարկին կամ հագուստին. անոնց պէտք է սովրեցնել որ ընտանեկան երջանկութիւնը յաճախ նիւթականին մէջ ուղեղ կը խորչի։ Մեր տունները միայն անդրադարձումներն են մեր անձերուն։ Հարստութիւնն ու չարայանք ուրախութիւն չեն ծնցներ, մինչեւ որ սիրը երախտագէտ, բարձր ու զարգացած չըլլայ։ Երջանկութիւնը զինք փընտռողներուն չի գար, ան արագաթռիչ բան մըն է որ կը ցատրուէ միայն իր ճամբուն վրայ դտնուող առաքինի գործերու վրայէն։ «Ամէն մարդ ի ներքուստ կը կրէ մարդ ըլլալու պայմանին կատարեալ ձեւը» կ'ըսէ Մօնթէյնը և եթէ այս ճիշտ է, մեր կեանքերը իրապէս են ինչ որ մենք կ'ընենք։

Ինչո՞ւ համար է որ երբ տուն մը կը մտնենք, բարի գալուստի հով մը մեզ կ'ողջունէ, մինչդեռ ուրիշ ընտանիքի մը մէջ ուր հարաստութիւնը անարգել չնացած է՝ ինքզինքիս զգուած կը զգանք։ Այս բանին պարզ պատճառը մէկը իր ունեցածովը գոհ եղող սիրան է, մինչդեռ միւսը բռնազբօսիկ կուսակում մը միայն խճողած է։ Հանգիստը, երջանիկ ընտանիքի մը չինութեան սատարող ու օժանդակող ուրիշ ազդակ մըն է որ անպատճառ հարստութենէ չարդիւնաւորուիր։ Խեղճ ընտանիք մը որ կեանքի շարունակման բաւարար պէտքերը միայն ունի, կրնայ երջանիկ և հանգիստ ըլլալ, եթէ հայր և մայր իրենց ազուցեալ կորովը կարկեն այդ բանին ուղղութեամբ, բայց պայմանով որ ըլլայ սահեղծում, արդարութիւն, խոհեմութիւն, ուղղամտութիւն, ճշմարտասիրութիւն և սէր իրարու հիմերը ու սիւները ընտանի կերտուածին։

Վերոյիշեալ բաներէն ոչ նուազ կարեւոր է բացարձակ մաքրութիւնը արդաքներու վրայ թողած իր բարոյական և ֆիզիքական ազդեցութիւնը համար։ «Առաքինութիւնը երբէք երկայն չապրիր աղտոտութեան հետ» իրաւամբ ըսուած է։

Շատ մը ախտեր բոլորովին առարկայ են մուտ գործելու անմաքուր բընակութիւններու և չրջանակներու մէջ։ «Մաքրութիւնը հոգեւոր կեանք ունենալու նշան է» կը գրէր անգլիացի օրագրող մը։ Նաև անգլիերէն առած մը կայ որ թերեւս աւելի լաւ յարմարի աղքատներուն։ «Մաքրութիւնը աղքատի ճաշակին չափանիշն է։»

Ամէն ծնողք որ կ'ուզէ տեսնել իր զաւակը բարոյապէս զարգացած, ճըշդապահ, մաքուր, մշակեալ գաղափարներով և գոհունակ սրտով, պէտք է նկատէ ընտանեկան աղդեցութիւնը իբրեւ հողի ազդեցութիւն, որուն մէջ ինկած սաղմը պիտի ընձիւղի իր ցանման համեմատ։

ԴԱՎԹԻԿ Գ. ԳՈՒՆԵՏՈՒՐԱՃԵԱՆ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Ասկէց առաջ ձեր Պատ. թերթին մէջ, երաշտապատ Սրամ էֆ. Բիշկեանի եւրոպական ձայնագրութեամբ յօրինած «Գարնան Դայլայիկներ» անուն երգարանին առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը՝ իր բազմակողմանի հմտութեամբ՝ գնահատելով յիշեալ հեղինակ երաժշտագէտին ալխատասիրութիւնն, գաղափար յայտնած էր թէ մայ եկեղեցական երգեցողութեան անդին գտնարներն ալ այսպէս եւրոպական խաղերով ձայնագրուէին, այն ատեն միայն չափաւորուած ու կատարելագործուած բան մը կ'ըլլար այդ։ Ս. Պատրիարք Հօր սոյն չատ իրաւացի ու բանաւոր տեսութեան ու դիտողութեան մենք ևս համամիտ ենք ու կը բաղձանք օր առաջ ատոր իրականացմանը, մի քանի մանագէտ-երաժշտապետներու թոզլով ատոր ալխատութեան հոգը։

Այս կարեւոր ու օգտակար գործին համար իբր հեղինակ-երաժշտապետ կը ներկայացնենք հանրածանօթ Գրիգոր էֆ. Մէհտէրեանը և Արամ էֆ. Բիշիկեան քաջ ձայնագէտներն և այլ մի քանի ձայնագէտ երաժիշտներ, որոնք փորձառութիւնն ունեցած են՝ իրենց արհեստին նրբութիւններուն հմտանալով։ Սակայն ամէն պարագայի մէջ, եղանակի հարազատութեան, նոյնպէս նաեւ քաղցրութեան և քաւուրի մասին, անաչառապէս խօսելով, կը նախընտրենք, ձայնագրագէտ երաժշտապետ Ռուբէն էֆ. Ճիվանեանը, որ սոյն մեծ յատկութեամբ միակն է իր տեսակին մէջ, ինչ որ չեն ուրանար երգեցողութեան սիրահար ու գիտուարահան Բերացիք, ինչպէս նաեւ չատ մը երաժիշտներ։

Ահա այսպէսով կարելի է բառնալ այն ամէն անհեթեթ, ճապաղ ու քըմածին երգեցողութիւնները, և այն ատեն չափազանց հաճելի պիտի հնչէ

—Ինչ տեսակ վտանգ։

—Այն տեսակ վտանգ մը, որ կ'արգիլէ զձեզ, ձեր մօրեղբօրորդւոյն չորս միլիոնի ժառանգութեան տիրանալէ։

—Ի՞նչէն կը հետեւցնէք ասանկ վտանգի մը գոյութիւնը։

—Շատ սովորական բանէ մը. այս չինացիները երբ 49 թիւ դագաղը ծովը նետեն, բնական է որ դուք ալ անոր մէջը պիտի գտնուիք։ Այն ատեն ի՞նչ պիտի ըլլայ ձեր վիճակը. եթէ նոյն իսկ ո՛և է միջոցով մը ծովը իջնալէ խոյս տաք ու մթերանոցին մէջ տեղ մը պահուրտիք, դարձեալ վտանգը վտանգ է, քանի որ նաւապետը պիտի չթողլարէ ձեզ որ ձրիաբար ճամբորդէք և գուցէ ձեր մինչեւ հոս ձրի ճամբորդելուն վրէժն ալ լուծէ։

Լավառէտ ծիծաղելով,

—Իրաւունք ունիք, Պարոն, ըսաւ, եթէ չինացիները դագաղը ծովը նետէին, բացայայտ էր որ ուղեւորութիւնս մեծ դժուարութեան պիտի բաղխէր։

—Իմ ըսածս ալ ան էր և զարմանքս այն է թէ, այսչափ մեծ վտանգի մը առջեւ ի՞նչպէս անտարբեր կը գտնուիս։

—Բայց վստահ եմ որ չինացիները պիտի չկրնան դագաղը ոչնչացնել. բացատրեմ։

Լավառէտ գրպանէն դմելի մը հանելով,

—Ասիկայ կը տեսնա՞ք, ասոր շնորհիւ դագաղը ոչնչացնելէ փրկելը գաւաթ մը ջուր խմելու չափ դիւրին է ինձ համար։

Հայր ու աղջիկ երբ զարմացական ակնարկներով երիտասարդը կը հարցափորձէին, անիկա 49 թիւ դագաղին առջեւ գնաց և դմելիին ծայրովը անոր վրայ փակցուած թուանշանի թիթեղայ տախտակին պատուակը սկսաւ դարձնել։ Միս Օռէթ անոր այս ընթացքը տեսնելով,

—Ի՞նչ կ'ընէք, Պ. Լավառէտ, գոչեց։

այն ամէն ունկնդիրներուն իսկ, որոնք առաջին անգամը ըլլալով պիտի լսեն եկեղեցական երգեցողութիւն մը։ Ամենէն աւելի պահանջելին է նաեւ մեղեդիներու ու տաղերու համար, որոնց մէջ եղանակները աղաւաղեալ աւելի հաւանականութիւն կայ քան չարականը, որուն արդէն մեծ մասը պարզ եղանակներու կցորդութիւն մըն է։

Միայն պիտի յանձնարարենք մեր երաժշտապետներուն, որպէսզի բաղդատութեան դնելով հին գրուածներն, իսկութեան ու պարզութեան տեսակէտով հանուածները ընտրելով ու ի հարկին սրբագրելով ու ձայնագրելով՝ մաս առ մաս հրատարակութեան տան, պահանջելով միանգամայն բոլոր երաժիշտներէ ամսական բաժանորդագին մը, ինչպէս կ'ըլլայ բառարանի մը կամ որ և է մեծագնի երկի մը համար։

Փափաքելի է որ օր առաջ փութացուցուի այս կարեւոր գործը, յատկապէս կազմուելով յանձնաժողով մը լիւեալ երաժիշտներէ, որուն իրականացմանը համար փափաքողներ ու միանգամայն նիւթապէս օժանդակող բարերարներ չատ ու չատ պիտի ըլլան, որով դիւրամատչելի պիտի դառնայ երաժշտացաց, նաև ամէն անոնց, որոնք ձայնագրութեան քիչ շատ հմուտ ըլլալով՝ կը փափաքին ունենալ ձեռքերնին մէյ մէկ չարական։

Կը սիրեմ յուսալ թէ՝ անօգուտ առաջարկ մը ըրած պիտի չըլլամ մեր մեծարգոյ երաժշտապետաց, եթէ լաւ մը ըմբռնեն սոյն գործին օգտակարութիւնը, աներկբայ ըլլալով որ ուշ կամ կանուխ պիտի յաջողին իրենց ձեռնարկութեան մէջ, միայն թէ քիչ մը համարձակութիւն ու քիչ մըն ալ անյողդողդ կամք ունենան։

Տա՛յր երկին, որ ի կատար հանուէր այս բաղձացեալ եկեղեցական երաժշտութեան կարեւոր գործը, որուն նիւթապէս կամ գործով աշխատողներ պիտի անմահանան իրենց բարերարութեամբ ու աշխատակցութեամբ։

Կը մաղթենք ի սրտէ յարատեւութիւն ու կատարեալ յաջողութիւն։

ՅԱԿՈԲ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՀԱՆՔԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԵՒՈՒՍԱԿԱՆ ՀԻՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԱՄԱՐ

Բեթերսպուրկի Տէյլի Թելեկրաֆի Թղթակիցը հետեւեալ չհոկեան տեղեկութիւնները ղրկած է իր Թերթին՝ միջազգային կացութեան ներկայ պրոբլէմներուն վրայ։—

Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ մօտաւոր համաձայնութեան մը մասին տարածուած լուրերուն հակառակ, Պերլինէն բղխող գլխաւոր քաղաքական հոսանքը աւելի կը վազէ Մեծին Բրիտանիոյ և Ճաքոնի դէմ ցամաքային դաշնակցութիւն մը կազմելուն կողմը, և իրեն հետ մէկտեղ կը տանի բաւական թուով կարեւոր ռուս քաղաքագէտներ՝ որոնք մինչեւ ցարդ Անգլիոյ հետ համաձայնութեան մը նպաստաւոր էին։ Անգլիոյ և Ճաքոնի դէմ Բեթերսպուրկի մէջ հզօր կուսակցութիւն մը ստեղծելու համար Գերմանիոյ կողմէ եղած ճիգերը յուսացուցածէն աւելի յաջող կ'ընթանան, և Ռուսիոյ մէջ Ֆրանսայի բարեկամները հիմա կ'աշխատին այդ Տէրութեան հետ իրենց բարեկամութիւնը շարունակել, բայց սա՛ պայմանաւ որ Ֆրանսա հաւանի երրեակ զինակցութիւն մը կազմել, որուն ամբողջ բեռը Ռուսիա պիտի կրէ Ծ. Արեւելքի մէջ, իսկ քաղաքական և առեւտրական պատուղներուն ամբողջ հունձքը Գերմանիա պիտի քաղէ Արեւմտեան Եւրոպայի և վաճառականութեան մօտաւոր շահասաններուն մէջ։

Քաղաքական ասպարէզէն Պիզմարք իշխանին անյայտացումէն ի վեր ռուս-սեւգերմանական յարաբերութիւնները երբեք այսօրուան չափ սիրալիր եղած չէին, և մեծ յոյսեր կը տածուին Գերմանաէր կուսակցութեան կողմէ թէ անգլեւռուսական համաձայնութեան ջատագով կոմս Լամստորֆի ի մօտոյ պիտի յաջողէ Մ. Իզվոլսքի, բայց նախ Պերլինի դիւանագիտական թատերաբեմէն պիտի անցնի, Ռուսիոյ արտաքին աշխարհավարութեան պետական նաւը զեկավարելէ առաջ։ Իրաւ է որ այս պահուս Մեծն Բրիտանիա կը զբաղի իր համաձայնութեան գլխաւոր պայմանները Ռուսիոյ հաղորդելով, և Լամստորֆ կոմս կ'աշխատի համաձայնութեան ճամբան հարթել, բայց պէտք չէ իսկոյն հետեւցնել թէ սիրալիր համաձայնութիւնը պիտի կնքուի ի մօտոյ Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ։ Ակկէց շատ տարիներ առաջ երբ Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնոր Բեթերսպուրկի դեսպան էր՝ հիմակուանէն աւելի շատ բանակցութիւններ եղան երկու Տէրութեանց միջեւ համաձայնութիւն գոյացնելու, բայց արդիւնքը յուսախաբութիւնէ տարբեր բան մը չեղաւ։ Անգլիոյ և Ռուսիոյ բարեկամները կը վախնան թէ Գերմանիա, որուն ազդեցութիւնը այսօր Բեթերսպուրկի մէջ յոյժ զօրաւոր է, պիտի յաջողի արգիլել մերձեցման մը ոեւէ փորձ, որուն ձեռնարկած է կոմս Լամստորֆի պէս լուսամիտ պետական մարդ մը, որուն կամքին և կարողութեան միջեւ սակայն դժբախտաբար յանախ լայն անդունդ մը կայ։

Այսօր Միջազգային Կացութեան բանալին սա՛ անհերքելի իրողութիւնն է թէ Գերմանիոյ ներկայ յարաբերութիւնները Ռուսիոյ հետ ա՛նքան սիրալիր, ա՛նքան մտերմական եղած են որ կրնայ բացարձակապէս արգելք յարուցանել Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ կեղծ համաձայնութեան մը։ Այս պահուս չարունակ հեռագիրներ, համակներ և տեղեկագիրներ կը տեղան Պերլինէն Բեթերսպուրկ, նպատակ ունենալով ապացուցանել թէ անգլեւճաքոնական Պայմանագրութիւնը ուղղուած է Ռուսիոյ և Ֆրանսայի դէմ, և թէ Ռուսիա իր անձնական շահուն համար պարտաւոր է միւս շահակից Տէրութիւններուն հետ բացարձակ խօսք առնել Մեծն Բրիտանիայէն թէ անգլեւճաքոնական պայմանագրութիւնը անձուկ է, և սահմանափակել այսպէս անոր կարծեցեալ մասնաւոր շահերը Միջին Ասիոյ մէջ և Ճաքոնի մասնաւոր շահերը Զինաստանի մէջ, և թէ քանի մը տէրութեանց այս կերպ վարմունքը և միութիւնը կրնայ իրաւ կորիզ գործածուիլ Արեւմտեան Եւրոպայի զինակցութեան մը համար, որուն նպատակը պիտի ըլլայ հակակշռել երկու Կղզի - Կայսրութիւններուն ազդեցութիւնը։

Բայց իրողութիւնը սա՛ է թէ Գերմանական այս հնարքները արդեօք պիտի ունենան իրենց անմիջական ազդեցութիւնը և արդիւնքը։ — Ցայսմի չէ։ Ձեռքէն մի՛ չեւ բերանը բաւական միջոց կայ։

* * *

Թոքիոյի օրաթերթերը ամէն օր կը հրատարակեն երկար խմբագրականներ և առաջնակարգ ճաքոնցի պետական մարդոց խանդավառ կարծիքները ի նպաստ անգլեւճաքոնական զինակցութեան։ Պայմանագրութեան յօդուածները մի առ մի կը քննուին։ Ընդունելով հանդերձ որ պայմանագրութիւնը խաղաղութեան համար չինուած է, էական կը համարուի սակայն որ երկու տէրութիւնները պահպանեն իրենց զինուորական ուժերուն արդիւնաւորութիւնը։ Զանազան առաջարկութիւններ կ'ըլլան պատերազմին մէջ սովորուած դասերուն գործնական կիրարկութեան համար։

Հոկտ. 3ին Թոքիոյի բոլոր լրագիրները իրենց խմբագրականները նուիրեցին ռուսագերմանական մերձեցման լուրին։ Քօճումիճ կ'ըսէ թէ Անգլեւճաքոնական Զինակցութիւնը կատարելապէս փոխեց աշխարհի դիւանագիտական կացութիւնը։ Թերթը իրականին մէջ երկու՝ բայց արդիւնքի մէջ երեք Տէրութեանց զինակցութիւն կ'անուանէ այս պայմանագրութիւնը, որովհետեւ անտարակոյս Ամերիկա հոգիով անդամ է անոր, և այս երեք Տէրութիւնները միտ քաղաքականութեան միւնոյն գիծը պիտի բռնեն Ծ. Արեւելքի մէջ։ Պէտք է յիշել թէ, կ'ըսէ, այսօրուան Ռուսիան երէկի Ռուսիան չէ։ Իրաւ զինակից փոփաքուելիք չէ ա՛նքան, իրրև թշնամի ա՛նքան ալ երկիւղալի չէ, և հետեւաբար, ճաքոնեան օրաթերթը կ'եզրակացնէ թէ Գերմանիա ա՛նքան անելիք չէ որ անհարկի պատաւիրմնատուութիւններ առնէ իրեն վրայ։

Նիբբօն կը խորհի թէ Եւրոպական մամլոյն արդի մեկնութիւնները ճշդիւ կը պատկերացնեն միջազգային կացութեան մօտալուտ ապագան։ Ռուս և Գերման թերթերուն կողմէ անգլեւճաքոնական զինակցութեան դէմ յայտնուած թշնամական զգացումներուն վրայ ուշադրութիւն կը հրաւիրէ, բաղդատելով զանոնք ֆրանսական լրագիրներուն բռնած հանդարտ դիրքին հետ։

Սամիուրի յայտնապէս կը հաւատայ թէ Գերմանիա կ'ուզէ զինակցութիւն մը կազմել Ռուսիոյ հետ, և Իտալիան ալ կը քաշէ իրրև իր բարեկամը, բայց Իտալիա եթէ այդ Գերման քաղաքականութեան յարի, իր գժուարին կացութիւնը պիտի վատնայ, և գաղթական մեծութեան իր փափաքը հակառակ արդիւնքի մը պիտի յանգի իրեն համար, ինչպէս արդէն փորձը տեսաւ Հապէշական պատերազմին ժամանակ։

Զուլմ կը յայտարարէ թէ երբ անգլեւճաքոնական առաջին զինակցութիւնը հրատարակուեցաւ, Ֆրանսա և Ռուսիա ևս իրենց զինակցութեան ասոփնանը ընդարձակեցին։ Բայց այս անգամ տակաւին ասանկ չեղաւ, և Անգլիոյ հետ Ֆրանսայի համաձայնութիւնը յայտնի է թէ պիտի արգիլէ Ֆրանսայի իր համաձրատութիւնը տալէ նոր երրեակ Զինակցութեան մը։

Ճաքոնի Երեսփ. Ժողովին ընդդիմադիր կուսակցութեան պետ կոմս Օքուսմա, որ խանդավառ ջատագով մըն է անգլեւճաքոնական զինակցութեան, կը յայտարարէ թէ 1896ին երբ ինքը արտաքին գործոց Նախարար էր եւ վերջը վարչապետ, Լոնտոնի ճաքոնական դեսպանին հրահանգ տուաւ Մեծին Բրիտանիոյ հետ զինակցութեան մը ճամբան հարթել։ Անցեալ օր Օքուսմայի այցելեց Անգլիոյ նախորդ ելմտական նախարար Սըր Մայքըլ Հիքս Պիչ, որ չնորհաւորեց անգլեւճաքոնական զինակցութիւնը։

Խումբ մը Բրիտանացի դրամատէրներ 1 միլիոն անգլ. ոսկի տուին Քանչայ (Ճաքոն) Երկաթուղիի ընկերութեան 4½ % տոկոսով, քսան տարուան մէջ վճարելի։ Երկաթուղիին ամբողջ հասոյթները իբրև երաշխաւորութիւն յատկացուեցան։

Բեթերսպուրկէն վերջին պահուն կը հասնի սա՛ կարեւոր լուրը, թէ Նովոյէ Վրէմիա, որ մինչեւ ցարդ ցամաքային դաշնակցութիւն մը կը ջատագովէր Ռուսիոյ քաղաքականութեան համար իբրեւ հակակշիռ անգլեւճաքոնական պայմանագրութեան, հիմա համակերպելով կը խոստովանի թէ այդ յատակագիծը հաւանական չէ որ յաջողի, քանի որ Գերմանիա Մարօքի խնդրոյն մէջ անյաջողութեան մատնուեցաւ, և հակառակ այդ խնդիրը պատրուակ ըրուելուն չկրցաւ ընդհանուր համաձայնութեան մը գալ Ֆրանսայի հետ, որ ամէն ժամանակէ աւելի բարեկամ է Անգլիոյ, և իր զօրաւոր զինակցական միջնորդութիւնը կը գործածէ անգլեւռուսական համաձայնութիւն մը առաջ բերելու։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԱԽԱՁԻՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԵՐԸ.—

Գերմանական Նաւային Դաշնակցութիւնը կը ծանուցանէ թէ իր անդամներուն թիւը հիմա 810,000ի հասած է։ Այս կերպով Թրուականօրէն աշխարհի մէջ ամենազօրաւոր քաղաքական կազմակերպութիւնը եղած է։ Բոլոր անդամները ո՛չ միայն դրամապէս կը նպաստեն անոր մտուկին, այլ պաշտօն ունին նաեւ Դաշնակցութեան սկզբունքները ծաւալելու և իրենց ազդեցութիւնը բանեցնելու ի նպաստ նաւատորմին յաւելման։ Դաշնակցութեան գործադիր մասնախումբը Ցայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով կը խնդրէ կառավարութենէն և Բայիսրպակէն դրամ յատկացնել նոր զրահաւորներ, յածանաւեր և թորփիլանաւեր շինելու համար ապագային։

ԳԵՐՄԱՆԻ ԵՒ ՓՕՔՐՈՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ.—

Հարաւային ափրիկէի գերմանական իշխանութիւնը, որոնք տակաւին Հէրէրօներուն և Հօթէնթօներուն դէմ կը գործեն, անցեալ չաբթու ձերբակալեցին Անտրի Տէվէթ անուն Պոէր, որ ամբաստանուած է թէ իր ցեղակիցներուն հետ դժուարութիւններ կը յարուցանէ գաղթական իշխանութեանց դէմ։ Գերմանական հողի վրայ հաստատուող Պոէր գաղթականներ անցեալները գաղթավայրին զանազան կողմերը ասպատակելով գաղցեր են բոլոր ձիերը և արջառները, ընտիրներուն հետ միանալով և Գերմանները քշելով։ Ձերբակալուած Պոէրը համանուն հանրածանօթ Պոէր զօրավարին ազգականն է, որ ծանօթ է Գերմանիոյ մէջ, ուր ամուսնացած էր Բրուսիացի սպայի մը աղջկան հետ։ Գերմանի Թերթերը կը ծանուցանեն թէ ձերբակալուած Պոէրները կը վերաբերին այն պօէրական գունդին, զոր անգլ. կառավարութիւնը ժամանակին կազմած էր՝ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին մէջ Անգլիացիներուն օգնելու համար։

ԶԵՂՄՈՒՄՆԵՐԸ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԷՋ.—

Նախագահ Բուզվէլթ Օսթրը Պէյի իր ամբանոցէն Ուաշինկթըն դառնալուն պէս, լուր առեր է թէ քաղաքային պաշտօնէութեանց բոլոր հիւղերուն մէջ զեղծումները աւելցած են։ Մեծ գայթակղութիւններ երեւան պիտի եկեն, կ'ըսէ Նիւ Եորք Հէրըլտի Թղթակիցը։ Նախագահը անձամբ կը քննէ գործը երեւան հանելու համար կաշառակերութիւնը, զեղծումը և ապօրինի գործերը։ Երկրագործական պաշտօնատան մէջ վերջերս յայտնուած բամբակի գայթակղութիւնը տակաւին մոռցուած չէ։ Բուզվէլթի համար ահագին զբաղում կայ։

ԲԱՄԲԱԿԻՆ ԱՆԿՈՒՄԸ.—

Ուաշինկթընի երկրագործական դիւանատան կողմէ բամբակի նոր հունձքին վրայ տեղեկագրին հրատարակութենէն վերջ բամբակի հրապարակին վիճակը մեծապէս ազդուեցաւ։ Տեղեկագիրը ցոյց կուտայ թէ ակկէց առաջ հրատարակուածէն աւելի պիտի ըլլայ հունձքը։ Զորս տարիէ ի վեր իրարու վրայ բամբակին հունձքը միջին հաշուով տարեկան 10ուկէս միլիոն հակ էր, այս տարի աւելի ըլլալ կ'երեւի։ Ասոր վրայ յուսախաբ եղան շատ մը շահադէտներ և հրաժարեցան իրենց գնումներէն։ Եւ այս պատճառաւ մէկ օրուան մէջ բամբակին գինը 35 կէտ կամ աւելի կորսնցուց։

ԿՈՎԿԱՍԻ Փոխարքայ Վօրոնցով-Տաշքով հրաժարական մատոյց։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀԻՄԺԽԻՏԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄԻ ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ ՄԸ

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ԱՐԴԻՒՆՔ

Միջազգային Համաժողովին անդամներէն Բրօֆ. Պէրինկի հեռաւեալ անակնկալ յայտարարութիւնը հրատարակեց Մաքեռ.—

«Համաժողովին չհաղորդեցի իմ գրած դարմանս։ Մինչեւ գալ տարի Օգս.ին պիտի ծանօթացնեմ իմ գտած դեղս, որ ո՛չ չիճուկ է և ոչ պատուաստ։ Պարզ կանխարգել միջոց մը չէ, այլ իրական բուժիչ միջոց մը։ Այս գիւտին գաղտնիքը ժամանակ մը ինձի միայն պիտի վերապահեմ, ինչպէս ժամանակին ըրի կեղծամկին չիճուկին համար։ Բոլոր իմ մեթոտներս պիտի հաղորդեմ, ինչպէս ըրի արդէն Ռուի և Մէչնիքովի գիւտերուն առթիւ։ Բժիշկներուն կը թողում զայն գործածելու հոգը, բայց առանց ծանօթացնելու գիւտին բնութիւնը։ Պատչաճ կը համարիմ ժամանակի մը համար այս գիւտին առաւելութիւնը ինձի վերապահել։ Ասկէց աւելին այսօր չեմ կրնար ըսել։ Այո՛, կը հաւատամ թէ գտած եմ հիւծախտի դարմանումին միջոցը, և կը փափաքիմ որ մինչեւ յառաջիկայ Օգս. պայմանաժամ արուի ինձի, որուն պէտք ունիմ իմ մեթոտս ծանօթացնելէ առաջ։ Բայց այսօրուընէ սկսեալ այդ դժբախտ հիւանդութենէն վարակեալ մարդիկը կրնան յուսալից ըլլալ։»

Մաքեռի այս յայտարարութեան վերաբերեալ Բրօֆ. Պէրինկ չրջապատեցաւ բազմաթիւ հեռագրիներէ և թղթակիցներէ, որոնց յայտարարեց թէ Մաքեռի ցոյց տուածին չափ որոշակի խօսած չէ։ «Շաբաթ օր Համաժողովին առջեւ իմ գիւտս վրայ ստոյգ յայտարարութիւն մը ունիմ։»

Համաժողովին անդամները կը յայտարարեն թէ Պէրինկ հիւծախտի դարմանումին համար խիստ լրջօրէն խուզարկութիւններ ըրած է, և իր կողմէ հնարուած մեթոդը գիտական աշխարհին ուշադրութիւնը հրաւիրած է։ Ընդհանուր կարծիքը ա՛յն է թէ Պէրինկի գիւտէն իրապէս կը սպասուի հիւծախտին դարմանումը։ Այս կարծիքը յայտնեց նաև Տքթ. Պրուատէլ, ըսելով թէ Բրօֆ. Պէրինկ արդարև գտած է բուժիչ միջոց մը հիւծախտին դէմ, և իր մտերիմ բարեկամներուն ալ պարզած է իր մեթոդը։ Այս լուրը, բաւական Պրուատէլ մեր բոլոր ուշադրութեան արժանի է։ Առ առաւելն պէտք է վեց ամիս սպասել տակաւին։ «Ես ալ տակաւին բնաւ տեղեկութիւն չունիմ ո՛չ բուն գիւտին և ոչ անոր բնութեան վրայ։»

Բասթէօռեան հաստատութենէն Տքթ. Մէչնիքով Թանի աշխատակցին հետեւալը ըսաւ.— Տքթ. Պէրինկ Բարիզ եկաւ իրեն հետ բերելով տետրակ մը, զոր ես աչքէ անցուցի։ Անոր մէջ կ'ըսէ թէ տարի մը չանցաւ, 1906 թուականը չվերջացած, իր պաշտօնակիցներուն՝ բժիշկներուն՝ հիւծախտին կամ Թոքախտին դէմ նոր բուժիչ միջոց մը պիտի ներկայացնէ։ Այս միջոցը, զոր Տքդր. Պէրինկ TX գիրերով նշանակած է, բնաւ ո և է միկրոբ կամ կեանք ունեցող ո և է էութիւն չի պարունակեր։ Պէրինկ իր նոր մեթոտին բաղադրութեան վրայ երբէք հաստատութիւն չիտար։ Բայց կը վստահացնէ թէ այս գիւտը արդէն փորձուած է արդիւնաւոր կերպով կնդանիներու հիւծախտին դէմ։ Ձեմ կարծեր որ Պէրինկ մինչեւ հիմա մարդու վրայ փորձ կատարած ըլլայ անով։ Ձեմ գիտեր թէ այդ դեղը ինչպէս կը գործածուի, և թէ ի՞նչ է այն։ Պէրինկի ինձի տուած տետրակը լուռ կը մնայ այս կէտին վրայ, բայց Պէրինկի բժշկական ալիարին մէջ ա՛նքան մեծ դիրք մը բռնած է, ա՛նքան մեծ հեղինակութիւն մը ունի որ պէտք է իր ըսածներուն և իր ենթադրութիւններուն մեծ կշիռք և կարեւորութիւն տալ։»

* * * Նախագահ Լուպէ եչ. օր Մանթիսի մէջ նոր դարմանատան մը բացումը կատարեց։ Նախագահին ընկերացած էին շատ մը արտասահմանէն եկած բժիշկներ, հիւծախտին համաժողովին անդամներէն։ Երկաթուղիի կայարանին մէջ ճաշ մը տրուեցաւ։ Սեղանին վրայ տաք ոճով խօսակցութիւններ տեղի ունեցան ֆրանսացի նշանաւոր բժիշկներուն և օտար պատուիրակներուն միջեւ։ Բրօֆ. Պէրինկ, որ մասնակից էր ճաշին, որուն կը նախագահէր Հանրապետութեան Նախագահ Նախագահ Բազիմիր-Բերիէ, հիւծախտին վրայ իր աշխատութիւններուն մասին խօսեցաւ։ Բոլոր ներկաները լրջուած ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին իր յայտարարութիւններուն։ Բրօֆ. Պէրինկ խոստացաւ թէ չաբաթ օր Համաժողովին համագումար նիստին մէջ յայտարարութիւններ պիտի ընէ հիւծախտին վրայ։

Ճաշէն վերջ հիւրերը դարմանատուն գացին ծափահարելով խուռն բազմութենէն, որ հակառակ անձրեւին հաւաքուած էր կայարանին շուրջ։ Դարմանատունը երեք միլիոն ֆր.ի նրսուած է։

* * * Ցաւալի է որ Աւստրիոյ կուսակցական վէճերը մինչեւ իսկ արձագանգ գտան արտասահմանի մէջ գիտական համաժողովի մը չէզոք հողին վրայ։

Դր. օր, Հիւծախտի Համաժողովին անդամներէն Ձեհ բժիշկները միջադէպի մը պատճառ եղան Շաթրէն թատրոնին մէջ, ուր ի պատիւ համաժողովին ներկայացում մը կը տրուէր։ Օթեակները պատրաստուած էին մասնակցող Տէրութեանց համար։ Աւստրիացի պատուիրակները ամէնքը միասին մէկ օթեակ բռնեցին, և ընդունելութեան մասնախումբը աթոռները պատրաստած էր իւրաքանչիւր Տէրութեան և երկրի պատմական իրաւունքին համեմատ։ Աւստրիացի պատուիրակ Շրէօթբր նրսուած էր երեն յատկացուած օթեակին մէջ, ուր մտան Նուռ. քանի մը Ձեհ բժիշկներ, գլխաւորութեամբ Բրակացի Տքթ. Բէլլի, որոնց ալ անմիջապէս աթոռներ ցոյց տուին։ Ձեհերը Շրէօթբրը տեսածնուն պէս՝ հեգնեցին զայն, օթեակէն դուրս ելան, և մասնախումբին յայտարարեցին թէ իրենք բնաւ չեն կրնար աւստրիացի Դերմանի մը մօտ նստիլ։ Հետեւաբար հարկ եղաւ Ձեհ բժիշկներուն համար զատ օթեակ մը բանալ, և որպէս զի Շրէօթբր մենակ չմնայ, խնդրուեցաւ ռումէն բժիշկներէն որ հաճին անոր օթեակը երթալ։ Բրօֆ. Շրէօթբր կը յայտարարէ թէ այս առաջին անգամը չէ որ Ձեհ բժիշկները իրեն դէմ դառնութիւն ցոյց կուտան։ Համաժողովին մէջ ալ նոյնօրինակ դէպք մը պատահեցաւ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը շաբաթ իրիկուընէ հանդիսաւոր թափօրով Սամաթիայ Ս. Գէորգ եկեղեցին առաջնորդուեցաւ տեղւոյն պատուակալ քարոզիչ Տ. Գաբրիէլ Սրբազանի և Թաղ. Խորհրդին կողմէ։ Ն. Սրբազնութիւնը յետոյ առաջնորդուեցաւ Բուլճեան էֆ.ի բնակարանը ուր գիշերեց։

Երէկ առտու Ս. Գէորգ եկեղեցիին մէջ Ս. Պատրիարք Հայրը հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց։ Պատարագին կը սպասաւորէին Տ. Տ. Յակոբոս Շահպազեան և Եղրաս Սայլեան վրդ.ները։ Երգեցողութիւնները խիստ ներդաշնակօրէն տեղի կ'ունենային առաջնորդութեամբ տեղւոյն վարժարանին ուսուցիչ և երաժշտապետ Կոպեանիկ էֆ. Պապիկեանի։ Ճաշու Գրքէն վերջ Ս. Պատրիարք Հայրը բնաբան առնելով Սողոմոնի «Որդեակ մի՛ լուծանիցես, այլ պահեա զխորհուրդն իմ եւ զիմաստութիւն, զի կեցցէ զանձն քո և և շնորհք իցին ի վերայ պարանոցի քում ևն.» խօսքը, պարզ և հասկնալի քարոզով մը բացատրեց թէ՝ ի՞նչ եղանակով պէտք է ապրին քրիստոնեաները այս աշխարհիս մէջ, ժառանգելու համար Աստուծոյ Արքայութիւնը։ Ս. Պատրիարք Հայրը վերջացուց իր քարոզը բացատրելով օրուան տօնը՝ Վարագայ Ս. Խաչը, մաղթելով որ այդ փրկարար գործիքը՝ Խաչը, մեր սրտին հաստատութիւն, մտաց լուսաւորութիւն, շնորհք երկնային եւ մարմնոյ առողջութիւն պարգեւէ։

Պատարագի արարողութիւններէն վերջ Ս. Պատրիարք Հայրը հանդիսաւոր թափօրով առաջնորդուեցաւ Տաճարին դուռը, ուր ջերմագին բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսր արեւելատեսութեան համար, որուն ձայնակցեցան ներկաները «ամէն»ներով։ Յետոյ մեւնոյն թափօրով եկեղեցւոյ բարերար Յակոբեան էֆ.ի գերեզմանին վրայ երթալէ և հոգւոց մը արտասանելէ ետք, Թաղ. Խորհրդարանի մէջ պահ մը հանգստացաւ, ուրկէ վերջ հիւրընկալուեցաւ Բուլճեան էֆ.ի բնակարանը, ուր ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան սեղան մը տարքուած էր։ Ն. Սրբազնութիւն իրիկուան կողմ վերադարձաւ Բերա՝ իր բնակարանը։

* * * *Ս. Պատրիարք Հայրը ոսկի մը տեղւոյն աղքատախնամին և էկս ոսկի ալ վարժարանին աղքատ ուսանողներուն նուիրեց։*

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին գաւազանակիր Տ. Վաղարշակ վրդ. Արշակունի որ 4 ամիսէ ի վեր Անտիոքի եկեղեց. խնդիրները քննելու պաշտօնով նոյն տեղը ղրկուած էր, նախընթաց շաբթու վերադարձած է Ս. Աթոռ։ Անտիոքի թեմականները գոհացած են Տ. Վաղարշակ վրդ.ի այցելութենէն, և իր Ս. Աթոռ մեկնելէն վերջ նամակներ հասած են Ս. Կաթողիկոսին, որպէս զի առաջնորդ նշանակէ յիշեալ վարդապետը։ Բայց Վաղարշակ վրդ. գնա կանխաս կը նկատէ իրեն համար այդ պաշտօնը և կը փափաքի քանի մը տարի եւս աշխատիլ Ս. Կաթողիկոսին հովանւոյն տակ աւելի փորձառու ըլլալու համար։ Տ. Վաղարշակ վրդ. Անտիոքի բոլոր գիւղերը 10—200 տունէ բաղկացեալ, այցելած և թէ եկեղեց. և թէ կրթական յարկերուն պէտքերը լրացուցած է։ Գիւղ գիւղ այցելելով և քարոզելով տասնեակ մը տարիներ առաջ դաւանափոխ եղած ազգայիներ վերադարձած են մայրենի եկեղեցւոյ ծոցը։ Թաղական Խորհուրդներ հաստատած է, որոնք ցարդ գոյութիւն չունէին։ Նոյն իսկ Եագուպիյէ և Ղընիյէ գիւղերը, որոնք երկար տարիներէ ի վեր բոլորովին լատինացած էին, քանի վարդապետին բազոքին վրայ բարենամ կառավարութիւնը կալուածները և եկեղեցին բանալ տուաւ, որոնք 12 տարիներէ ի վեր փակուած էին։ Եկեղեցին ամբողջ մաքրել և նորոգել տալով բանալին յանձնած է, տեղացի բարեպաշտ ազգայինի մը։ Նոյնպէս գիւղին քահանաներէն Տ. Կարապետը վերադարձած է իր մայրենի եկեղեցին և առաջին պատարագը մատուցած է։ Նոյն օրը Վաղարշակ վրդ.ի ներկայութեան խուռն բազմութեան վեհ. Կայսեր թանկագին կենաց համար բարեմաղթութիւններ ըրած է։

Կիլիկիոյ թեմական ինչ ինչ գործերու կարգադրութեան համար ամսոյս 17ին Ս. Կաթողիկոսը Ատանա մեկնած է իր հետ տանելով Ս. Աթոռին միաբաններէն Տ. Մկրտիչ և Տ. Վաղարշակ վարդապետները։

ԵՐԶՐՈՒՄԻ Վարչական Ժողովները պայմանաժամը լրացած ըլլալով կրօն. և Բաղ. Ժողովներու նոր ընտրութիւն կատարուած է Գաւառ. Ժողովոյ կողմէ, ի ներկայութեան բոլոր անդամներուն և դիւան կազմուելով, տեղեկագրուած է Պատրիարքարան և հաստատութիւնը խնդրուած։ Կրօն. Ժողովոյ անդամներն են. Տ. Ներսէս վրդ. Տէր Սարգիսեան և Տ. Տ. Աչոռ Աւետեան, Գաբրիէլ Զմոյեան, Եղնիկ Տէր Գէորգեան, Զարեհ Շիշէեան, Հմայեակ Մուրատեան և Յուսիկ Թալաֆեան քահանաները։ Բաղ. Ժողով. Տեսք՝ Առաքել Աւետիսեան, Անդրանիկ Տիգրանեան, Բարսեղ Տէր Ազարեան, Գէորգ Բալամպուքճեան, Մարտիրոս Գալաֆեան, Յովհաննէս Գուլումճեան և Յովհաննէս Հանէսեան։

ԵՂԻՊՏՈՍԻ նորընտիր առաջնորդ Տ. Մկրտիչ Ծ. վրդ. Աղանանեանի երէկ պատարագեց Մայր եկեղեցիին մէջ և քարոզ մը խօսեցաւ օրուան տօնին առթիւ։

ԷՏԻՐՆԷԻ նորընտիր առաջնորդ Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Յակոբեան հետզհետէ գրեր մատուցանելով հրաժարիլ և Պօլիս դառնալ կը փափաքի։ Սակայն տեղւոյն Դաւառ. Ժողովը նկատելով որ առաջնորդական ընտրութիւնը կատարուած իրողութիւն մըն է և ժողովուրդը անդրդուելի կը մնայ իր փափաքին վրայ, խնդրած է առաջնորդէն որ չը լքէ իր պաշտօնը։ Գաւառ. Ժողովը նոյնպէս վաւերացման փութացումը խնդրած է Պատրիարքարանէն։

Տ. ԱՐՍԷՆ վրդ. Գէորգեան որ Վանայ Վարագայ վանքը կը գտնուի իր նիւթական անձուկ վիճակը Պատրիարքարանի յայտնելով խնդրած է որ ալ բաւ համարուելով իր ատանդական թափառումը, Պոլիս վերադառնալուն հրաման տրուի։

Տ. ՆԵՐՍԷՍ քհ. Քալբերունի Պատրիարքէն կարին հասած է անկէ մայրաքաղաքս գալու համար։

ՍԱՄՍՈՆԻ Տ. Եղիշէ Ա. քհ. Ամատունին որ ժամանակէ մը ի վեր Պոլիս կը գտնուէր, այսօր հելլենական շոգենաւով իր ծննդավայրը՝ Սամսոն կը մեկնի։

ԳՈՒՄ ԳԱԼԱՏԻ Պէշճեան և Լուսաւորչեան վարժարաններու երկու ուսանողները ըստ սովորութեան շաբաթ առտու ներկայ գտնուեցան Մայր եկեղեցիի արարողութիւններուն և յետոյ ամէնքը մէկ հաղորդուեցան։

ԷՏԻՐՆԷԻ հրկիզեալներուն ի նպաստ, մայրաքաղաքիս Հայ-Բողոքականներու Լանկայի եկեղեցին, 200 ղրշ. նուիրած է։

ԿՆՈՒՆՔ

Երէկ, Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցաւ Խաչիկ էֆ. Ալեքսանեանի անդրանիկ զաւկին Մըկրտութեան հանդէսը, կնքահայրութեամբ Թերթիս գրաշրջապետներէն Յակոբ էֆ. Հէքիմեանի։ Նորածինը կոչուեցաւ ՄԱՐՏԻՐՈՍ։ Ալեքսանեան բնակարանին մէջ յետոյ շնորհաւորութիւններ տեղի ունեցան ազգականներու և բարեկամներու կողմէ, որոնք պատուասիրուեցան։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ԲԱՆՏԻԱ ԷՎԷԷՆԻՏԻԻ (Pandia E. Eugenidi)

Հանրածանօթ Յոյն դրամատէր Մ. Էսքիաչ Էվէէնիտիի տարաբաղդ որդւոյն Մ. Բանտիա Էվէէնիտիի յուղարկաւորութիւնը միջազգային խուռն բազմութիւն մը ներկայութեանը տեղի ունեցաւ Եէնիգիւղի մէջ, շաբաթ կէս օրին։

Առաւօտ ժամը 9½ին (Ը. Ե.) Շիրքիի 50 թիւ շոգենաւը Եէնիգիւղ փոխադրեց յուղարկաւորներու ստուար խումբ մը, որուն մէջ կը նշմարուէին մայրաքաղաքիս դեսպանական, սեղանաւորական, առեւտրական, բժշկական եւ այլ դասակարգերէ բարձր անձնաւորութիւններ, ոմանք իրենց տիկիններով։

Շոգենաւը երբ Եէնիգիւղի, Էվէէնիտիներու ծովեզերեայ ընակարանին առջեւ հասաւ, նաւամատոյցին մօտ երկսեռ հեւաքրքիրներու անօրինակ բազմութիւն մը խռնուած էր, զոր յուղարկաւորները հազիւ կրցան ճեղքել անցնիլ ստիկաններու եւ թաղապետական չավուշներու շնորհիւ, որոնք կը հսկէին կարգապահութեան։

Էվէէնիտիներու ընակարանը կատարեալ ագոյ երեւոյթ մը առած էր, ու ամբողջ զարդանկարները սեւ շղարշներու մէջ առնուած էին վարէն մինչեւ վերի ընդարձակ սրահն ու յարակից սենեակները, որոնց միոյն մէջ զետեղուած էր տարաբաղդ երիտասարդին համակ ընկուզենիէ դագաղը ծաղիկներու շրջանակով։

Ներսէն ծուխերը կը մխային հէք դագաղին բոլորտիքը զոր շրջապատած էին վշտահար, հանգուցեալին ծնողքը, իր եղբայրներն ու քոյրերը, ինչպէս նաեւ նորապսակ հարսը, համակ սեւերու մէջ, ու արտասուալից աչքերով։

Յուղարկաւորները որոնք կ'ընդունուէին ընակարանին դուռնէն Էվէէնիտի եւ Զարիֆի ընտանեաց ներկայացուցիչներուն կողմէ, նախ մտան դագաղին սենեակը, ուր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին հանգուցեալին պարագաներուն։

Ժամը 11ին (Ը. Ե.) սկսաւ մեռելական տան կարգը նախագահութեամբ Եէնի Գիւղի Յոյն աւագերէցին, Տ. Լամպրիտիսի որ Էվէէնիտիներու փափաքին համեմատ, առանձին կատարեց յուղարկաւորութեան ամբողջ արարողութիւնը, մահուան պարագային առթիւ, եկեղեցական հանդիսութիւն չուզելուն համար։ Սակայն եւ այնպէս, եկեղեցականներու ստուարաթիւ խումբ մը իր սգակիր, ներկայ կը գտնուէր յուղարկաւորաց շարքին մէջ, ի պատիւ հանգուցեալին։

Այսպէս, Յունաց Տ. Եսայիա Ս. Պատրիարքին կողմէ Պատ. փոխանորդը, Երուսաղէմի Յունաց պատրիարքին փոխանորդը, Յոյն եկեղեցիին կողմէ Սիսոդի անդամ Սագրզի մետրապոլիտը, Տէրքօնի մետրապոլիտը, Թարապոյ մետրապոլիտը, Ծէնէրի վարժարանին տեսուչ Հայրը, Այնորզի եպիսկոպոսը, Գերման դեսպանատան երէց Հայր Շուլէ, և մայրաքաղաքիս գրեթէ բոլոր թաղերուն յոյն եկեղեցեաց քահանայները, քահանաները եւն. եւն.։

Տան կարգը կատարուելէ յետոյ մեծանդէս թափօր կազմուեցաւ և դագաղը, զոր կը կրէին Էվէէնիտիս և Զարիֆի ընտանեաց խորհրդականները, առաջնորդուեցաւ տեղւոյն Այ-Բանիա եկեղեցին, որուն զանգակները կը հնչէին տխրագին։

Թափօրին առջեւէն կ'երթային ոստիկաններ, թաղապետական չավուշներ, յետոյ ծաղկեպսակներ զոյս զոյգ էին Գերման դեսպան Պ. Մարշալ Ֆոն Պիպէրնշթայն, Իտալական դեսպան Մարքիզ Էմբէրիալի, և Էվէէնիտիս ու Զարիֆի ընտանիքները։

Ապա կուգար եկեղեցական դասը, որուն կը հետեւէր դագաղը շրջապատուած իր ընտանիքէն։ Թափօրին հետեւող յուղարկաւորներու յոգնախուռն բազմութեան մէջ, որուն միացած էր նաեւ Թաղին երկսեռ բնակիչներուն ստուար մէկ մասը, կը նշմարուէին, ի մէջ այլոց, Երկրագործական Նախարար Սելիմ Մէլհամէ փաշա, ուսարիական դեսպան Պ. տը Քալիչէ, պելճիգական դեսպան Պ. Տիւտցէլ, Հելլէն դեսպանատան Ա. քարտուղար Մ. Բօթէն, Ընդհ. հիւպատոս Մ. Ֆիլօն, դեսպանատան Ա. Թարգման Մ. Նաում, և միւս դեսպանատանց ու հիւպատոսարաններու ներկայացուցիչները, Գեղական Խորհրդոյ անդամ Անտրէա Բուբաի էֆ. և Մարմարէէնի պէյ, Վուսա բաշա, Բէժիի տնօրէն Մ. Բամպէր, Հելլէն դեսպանատան դիւանագիտական կցորդ Մ. Բօնտսեանի, Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն Մ. Տէֆէս, տնօրէն Բանքիրի պէյ, Մ. Բարթալի և Մ. Նիսա, Հանր. Պարտ. Վարչութեան Ֆրանսացի պատուիրակ հրամանատար Պերժէ, կոմս ա'Առնու և գերման պատուիրակ Մ. Թէսթա։ Պանք ա'Օրիանի տնօրէնը, Պանք ա'Աթէնի տնօրէն Մ. Վասիլօբուլօ, փաստաբան Մ. Քարաֆաքիօրօ, Եանքօ պէյիօանիտիս, Յունաց Քաղ. Ժողովոյ անդամ Մ. Քազանօվա, Պատ. գործակատար Իքիատիս էֆ. Մ. Նիքօլօբուլօ, Մ. Կրատեանի, Մ. Լօմպարտօ, Մ. Ֆօթիատի, Մ. Անանիատի, Մ. Էլիասքօ, Մ. Զիքալիօթի, Մ. Բանտէրմալի, Մ. Մէզիքի, Բերայի Այ-Բանայեա եկեղեցիին հոգաբարձութեան անդամները, Տիգրան էֆ. Եաւսուֆեան, Մ. Տէլեանիս, Մ. Զօրպաճիօղլու, Սարքիսի պէյ, Մ. Լավուտաքի, Մ. Քարթէլլի, Մ. Սրաթարի, վարժարաններու կեդրոնական հոգաբարձութենէն Մ. Զիսի, Թրամուէյի տնօրէն Մ. Բէրտիքարիս, որոնց հետ կը գտնուէր նաեւ Մ. Լէօնիտաս Զարիֆի և իր որդիքը, Զարիֆի դրամատան տնօրէն Մ. Սքուցա և այլ բազում անձնաւորութիւններ, որոնց անկարելի է մի առ մի թուել անունները։

Թափօրը երբ եկեղեցի հասաւ, դըռանը մէջ դագաղը ընդունուեցաւ Թաղին Յոյն վարժարանին երկսեռ մանուկներէն, որոնք իրենց դաստիարակներուն և դաստիարակուհիներուն հետ, սև շղարշներով, կանգնած էին պարտէզին երկու կողմերը ի պատիւ հանգուցեալին։

Եկեղեցական արարողութիւնը կատարուեցաւ հանդիսաւորութեամբ եւ տաճարին բոլոր չափերը վառուած էին լուսաւոր։ Դագաղը շրջապատած էին հոն նորէն տարաբաղդ երիտասարդին ծնողքն ու պարագաները որոնք, ինչպէս նաեւ յուղարկաւորները, դագաղը համբուրեցին արարողութիւններուն աւարտումէն ետք։

Եկեղեցւոյն մէջ կրկին ցաւակցութիւններ յայտնուեցան և ապա, դագաղը քառաձի շքեղ մեռելակառքի մը մէջ դրուելով փոխադրուեցաւ Շիշլիի Յունաց գերեզմանատունը ուր ամփոփուեցաւ հէք Մ. Բանտիաի մարմինը, վշտահար պարագաներուն արցունքներուն մէջ։

Յուղարկաւորներու մէկ մասն ալ նորէն նոյն յոգենաւով դարձան Պօլիս։

Մաեզուսմ իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Մ. Էսքիաչ Էվէէնիտիի և ամբողջ ընտանիքին, ինչպէս նաև Զարիֆի ընտանեաց, իրենց կրած այս դառն կորուստին առթիւ։

⁂ Յունաց Տ. Եսայիա Ս. Պատրիարքը շաբաթ առաւ հոգեհանգստի պաշտօն կատարեց Եէնի Գիւղի Այ-Բանայիա եկեղեցիին մէջ, որուն ներկայ գտնուեցան հանգուցեալին ծնողքը, եղբայրներն ու քոյրերը։

Տես չորրորդ երես
Շթայնի մեծ գործարանին աղէտը

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՊԼԻԶԱՔԸ ՐԷՍՄԻԷ

Գարատաղ Բրէնսի հաղբէթլերի թարգիշտան Բաթրաս չէհպէնտէրի Օհանէս վէ Շքօտրա Տուեուոը Ուսմիլիի Օսմանիյէ խարբէի միւտիրի սարդ Շաքիր էֆէնտիներէ եթե օլուանան աէօրտիւնմի ըրիթպէտէն Տանիլօ Նրշանընին միւսմիլէյէ՝ մա Թարգիշտան գապուլ վէ լէտլիճապ թաալիգի խուսուսնա պիլիթիրան միւսաատէի Սէնիյէի ճէնապը Բատիշահի շաեան պուլրուլմուշ ոբը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԻՆ ՁԱՐՕՁԱՐ ԳՈՐԾԱԾՈՒԼԸ

Թէոճիմաճը Հազիգաթ իր երէկուան թիւին մէջ թարգմանած է Նիւ Եորք Թայմզ ամերիկեան կարեւոր թերթին մէջ այս վերնագրով հրատարակուած յօդուած մը, որ հետեւեալն է.—

Իրենց մտադրած յեղափոխական ընթացքին համար որպէս զի օսմ. կառավարութեան օրինական հետապնդումներէն ինքզինքնին ազատեն, մարդիկ կան որ օսմ. երկիրներէն մեկնելով Ամերիկա կուգան և ամերիկեան հպատակութիւն ձեռք բերելու համար մինչեւ օրինական պայմանաժամը հոս կը բնակին։ Ասոնք յետոյ իրենց պահանջած բասբօռները առնելով, իրենց խառվարական գաղտնի խորհուրդները գործադրութեան դնելու համար, դարձեալ օսմ. երկիրները կը դառնան, և երբ Օսմ. Կառավարութիւնը չի ճանչնար անոնց ձեռքի բասբօռները, այն առեն, բնաւ իրաւունք չունինք պնդելու թէ Կայս. Կառավարութիւնը այդպէսով հակառակ կը շարժի միջազգային իրաւասութեան և կանոններու։

Իրեն ծնած ու մեծցած երկրին նկատմամբ պարտաւորութիւնները թողլով գաղթող անձի մը, տարիներ ետք ծննդավայրը կարօտնալը և հոն այցելելու փափաքը բնական կը գտնենք։ Միայն բնաւ արտօնելի բան մը չէ որ այդ անձը այսպէս օտար երկրի մը պաշտպանութիւնը ձեռք բերելէն ետք, յեղափոխական ընթացքներու մէջ գրանուելու համար միայն, իր ծննդավայրը վերադառնայ։

Մարդ մը որ իր ծնած երկրին վեհապետին դէմ, — ըլլա՛յ Վեհ. Սուլթանը, ըլլա՛յ գերման կամ ռուս կայսրը, — խռովարարական մտադրութիւններ կը փորձէ, այս տեսակ ոճրագործներ երբ կ'ուզուի որ ամերիկեան կառավարութեան կողմէ պաշտպանուին, անտարակոյս շատ գէշ ազդեցութիւն մը առաջ պիտի բերէ։

Այսօր սա որոշ է թէ շատեր որոնք կը պնդեն թէ ամերիկեան հպատակութեան իրաւունքները կը վայելեն, վերը գրուածին պէս ձեռք բերած ամերիկեան բասբօռները ի չարն կը գործածեն։ Արեւելեան երկիրներու մէջ և Միջերկրականի եզերքներու ծնած կարգ մը մարդիկ կան, որոնք ոչ թէ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց հաւատարիմ հպատակ ըլլալու մտադրութեամբ, այլ միայն իրենց ծնած, մեծցած և ամէն տեսակ շնորհ ու երջանկութիւն տեսած երկրին դէմ ա՛լ աւելի դիւրութեամբ կարենալ չար գործելու համար ձեռք կը բերեն ամերիկեան հպատակութեան յատուկ թուղթերը։

Այս վիճակը ինչպէս որ արտօնելի բան մը չէ օտար տէրութեանց համար, ամերիկեան կառավարութեան համար ալ դժուարութիւն մը կը կազմէ։

Այս անգամ ալ կարգ մը Հայեր Ամերիկայի հպատակութեան իրաւունքը չարաչար կը գործածեն, ինչպէս որ նախապէս Ռուսա կղզին յեղափոխականները Սպանիոյ դէմ Ամերիկայի հպատակութեան չարաչար գործածումը իրենց գործ և սովորութիւն ընծրած էին։

Այս անպատշաճ վիճակին գլխաւոր և միակ պատճառը պէտք է փնտռել Ամերիկայի հպատակութեանց դիւաններուն մէջ։ Այս դիւաններուն տնօրէնները պէտք է որ Ամերիկեան հպատակութեան տակ մանելու համար դիմող անձերը կատարեալ ուշադրութեամբ, երկար բարակ քննութեան ենթարկեն, անոնց վարքն ու բարքը հետազօտեն, և հարցաքննեն, անոնց ամէն տեսակ ընթացքը և նոյնիսկ մտադրութիւններն ու նպատակները գիտնան. մինչեւ որ ասոնք չկատարեն, պէտք չէ որ այդ կարգի անձերու հպատակութեան թուղթերը տան։

Օտար անձ մը ծնած երկրին վեհապետին հանդէպ հպատակութեան երդումը նկատի չառնելով կրնայ երդումով ապահովել, որ Ամերիկեան կառավարութեան հաւատարիմ հպատակներէն մին պիտի ըլլայ։ Բայց, հպատակութիւն փոխելը չարդարացներ իր ծննդավայրին մէջ կարգ մը անտեղի ընթացքներ ի գործ դնելը։

Ամերիկայի հպատակութեանց դիւաններուն, առանց բացառութեան, հարեւանցի գործողութիւնները ակամայ կը դիւրացնեն այս կարգի քաղաքային հերիւկանեներուն ոճրագործական արարքները։ Ասոր հետեւանքով միջազգային կարգ մը խնդիրներ կը ծագին, այնպէս որ մեր կառավարութիւնն ալ երբեմն արդարութեան վրայ չհիմնուած խնդիրներով մաքառելու ստիպման տակ կը մնայ։

Երբ Ամերիկեան կառավարութիւնը խարդախութեան մօտեցող պարզ դէպքերու անգամ ներողամիտ աչքով չի նայիր, պէտք չէ որ անհոգ գտնուի արդեւիչ խիստ միջոցներ ձեռք առնելու հպատակութիւն փոխելու պէս կարեւոր խնդրի մը դէմ որ իրեն հետեւանք կրնայ ունենալ խարդախութիւն, վնասահութեան զեղծում, խաբկանք եւ ասոնց նման պարագաներ։ Նաեւ մեր Հպատակութեան Կանոնագրին մէջ պէտք է յօդուած մը աւելցնել մինչեւ մտադրութիւններով և խարդախ գործերով ձեռք բերուած Ամերիկեան հպատակութեան չարաչար գործածման առթիւ։

Մենց որ, երբ մեր հպատակութեանց դիւաններուն պաշտօնեաները հպատակութիւն փոխելու կանոնագրին մանաւոր տրամադրութեանց եթէ ճշմարտապէս համաձայն վարուին եւ գործեն, այդ յաւելուածական յօդուածին հարկ չի մնար։

Վերջապէս, Ամերիկեան կառավարութիւնը պէտք է ջանայ արդիւնաւոր, որ իր և օտար տէրութեանց միջեւ բարոյականի հակառակ խնդիրներու համար վէճ չծագի։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵԱՆ. — Ա. Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Սվազի պահեստի զօրաց հրամատար Մէհմէտ Խըլուսի փաշայի։

ԱՍՏԻՃԱՆ. — Սանիյէի աստիճանին բարձրացաւ Սկիւտարի ընդհ. դատախազի օգնական Պէքիր Սրագի էֆէնտի։ Սալիսէի աստիճանին՝ Էսքիշէհիր Քաղաքականութեան և փոխադրութեան միջոցներու յանձնաժողովին անդամներէն Թահիր պէյ և Մաթէոսեան էֆէնտի։

ՊԱՇՏՕՆ. — Արտաքին գործոց նախարարութեան Թղթակցութեան դիւանին Օրդ Միւմէյիզ կարգուեցաւ քարտուղարներէն Հասան էֆէնտի։

ԿԱՑՍ. ԲԱՐԵԻՆԵՐ հաղորդուեցան Իզմիրի կուսակալ Բեամիլ փաշայի։

ՁՕՐ. ՍԱԼԷԹԱ. — Ուրբաթ օր, երբ խաւարեան դեսպանը կայս. ունկընդրութեան արժանացաւ, Վեհ. Սուլթանին ներկայացուց Իտալիոյ բանակին մեծ-սպայակոյտին պետ զօր. Սալէթթան որ զբօսական պտոյտով Պոլիս կը գտնուի։ Վեհ. Սուլթանը Օսմանիէի Ա. պատուանշանը նուիրեց և բարեհաճեցաւ հիւրամեծար մը կարգել և պալատական կառք մը տրամադրելի ընել տալ անոր։ Զօրավարին ի պատիւ շքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ շաբաթ գիշեր Թարապիոյ մէջ։ Զօր. Սալէթթա այցելեց կայս. Թանգարանը, մեծ մզկիթները և պատմական վայրերը։ Զորեքշաբթի կը մեկնի Պոլսէն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ Ֆէրտինանտ իշխանը Սօֆիայէն Մաճառստան մեկնեցաւ։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վերատեսչութիւնը օրոշեց այս Հոկտեմբերի մէջ ծախել մաքսային մթերանոցներուն մէջ մէկ տարի և մէկ օր մնացած այն ապրանքները որոնց տէրերը չեն ներկայացած։ Վաճառման ներկայ պիտի գտնուին նաեւ հիւպատոսարաններու կողմէ զրկուած պաշտօնեաներ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպանատան խորհրդական Պ. Սթերցա Մատրիտ փոխադրուած ըլլալով, իրեն տեղ խորհրդական պիտի կարգուի Ա. Թարգման Մ. Օթթօ, որուն պիտի յաջորդէ Բ. Թարգման Մ. Բօլառու և ասոր ալ՝ երրորդը՝ Մ. Պլինքի։

ՔԷՕՍԹԷՆՃԷ-ՊՈԼԻՍ-ԻԶՄԻՐ չոգենաւային ուղղակի գիծին բացման առթիւ Իզմիր և Պոլիս եկած էին ռուսէն հանրօգուտ շինութեանց նախարարը և ուրիշներ։ Ասոնք մեկնեցան Ռումանիա։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀՆԵՐ

ԳԱՆՏԻԼԼԻՒ ՀՐԴԵՀԸ

Շաբաթ առաւօտ դէմ, ժամը 8ին, հրդեհ ծագեցաւ Վասիորի Գանտիլլի գիւղին մէջ, Եէնի Մահալլէ փողոցին։ Բոցերը սկսան Յունաց եկեղեցիին եւ տեւի կողմը, յոյն ծխավանաս Սամուէլի կնոջ Վասոյի և քրոջը Ֆոթիքայի տան վերնայարկէն, ուր կար Աստուածածնայ կանթեղը, որուն կայծերէն բռնկած էին պատկերին վարագոյրը և այսպէս տարածուած։ Կրակը՝ տիրող հարաւային սաստկաշունչ հովէն մղարկուած, երկու թեւի բաժնուեցաւ։ Տունները փայտաշէն էին, և թէեւ ոչ իրարու սեղմ, սակայն ջուր չկար։ Թէեւ Սկիւտարի Գոտարգիւղ ջուրի ընկերութեան խողովակները հոնկէց կ'անցնին, սակայն ծորակ չկայ։ Եթէ այս ջուրէն օգուտ քաղել կարելի ըլլար, հրդեհը չատ փոքր վնասներով պիտի սահմանափակուէր։ Հակառակ եղած ջանքերու, բոցերը գրեթէ աւերեցին գիւղին վերի թաղը ուր մեծ մասամբ համեստ յոյն ընտանիքներ կը բնակէին։ Հրդեհը չորս ժամ տեւեց և մարեցաւ քանի մը տուն փլցուելէ ետք։ Հրդեհին զոհ գացին նաեւ Յունաց եկեղեցին և վարժարանը, իրենց յարակից ջրանկրի տաղաւարով, ախոռով, երիցատունով և ժամկոչի սենեակով։ Այրեցան նաեւ 33 տուն, 1 օրճարան, 3 գինետուն, 1 մսավաճառ, 1 նպարավաճառ, 1 ծխավաճառի և երկու հատ ալ պարապ խանութ։ Ամէնքն ալ փայտաշէն էին, բաց ի եկեղեցիէն որ քարաշէն էր։ Հրդեհը սկսած տան տուներնները հազիւ կրցան ինքզինքնին ազատել։ Շատ քիչ կարասի կարելի եղած է ազատել։ Այրած տուներուն մէջ կային նաեւ Հայեր։ Տան միջնորդ Պողոսի տունը, Արուս, Տիրիկ, Թագուհի, Վէրժին և Խոսրովիկ անուն կիներուն տունները, փերեզակ Մինրանի, կօշկակար Կարապետի և Դարգէնի, ինչպէս նաեւ հայոց թաղին մուխթար Զաքարի տունները։ Հրդեհին վայրը, հրաշքով անվնաս մնաց Թուրքի մը տունը։ Այս առթիւ տանտէրը ոչխարներ մորթել տալով բաժնեց ջրանկիրներուն։ Այրած չէնքերուն մեծ մասը ապահովագրուած չէր, որոնց մէջ էր նաեւ հրդեհը սկսած տունը։ Ընկերութիւնները 6000 ոսկիի չափ վնաս մը ունին։

Վեհ. Սուլթանը իմանալով, բարեհաճեցաւ երկու թիկնապահներ զրկել և հրամայել որ շուտով առաջքը առնուի հրդեհին։

Թաղապետութեան կողմէ անպատապար հրկիզեալները վրաններու և տուներու մէջ տեղաւորուեցան և հաց ու ուտելիք բաժնուեցաւ անոնց։

⁂ Շաբաթ առաւ ժամը 4ին հրդեհ ծագեցաւ, Պոլիս, Մէվլանէի Քարուսիի կողմը դանակագործ Նուրի աղայի փայտաշէն տունէն։ Բոցերը տարածուելով այրեցան բաց ի այդ տունէն ուրիշ երկու տուներ ալ ու հատ մը ալ վար առնուեցաւ։ Պատճառը կրակարանէն ցատկած կայծ մըն էր։

⁂

ՏԷՆԻԶԼԻԻ ՄԵՆ ՀՐԴԵՀԸ

ԻԶՄԻՐ, 22 Սեպտ. 1905

Երէկ իրիկուն մինչեւ ուշ ատեն Տէնիզլիէն (Իզմիր-Այտընի) հետզհետէ հասած հեռագիրներ ծանուցին աղետալի հրդեհի մը բօթը, որ գրեթէ մեծ մասամբ հրոյ ճարակ ըրեր է Տէնիզլին։ Հազիւ թէ Այտընի աղետալի երկրաշարժին պատճառած մնացորդը մասամբ մը ամօքուած, ահա այս պահուս ուրիշ աղետալի պատահար մը կրկին կը հարուածէ այս դեղեցիկ և վաճառաշահ քաղաքը, որ առեւտրական բաւական մեծ կապեր ունէր Իզմիրի հետ։

Ինչպէս կը հակասի հետզհետէ հասած հեռագիրներէն ու մանրամասնութիւններէն, հրդեհը սկսեր է երեքշաբթի (Սեպտ. 20) առաւօտեան ժամը 6ին (Ը. Ե.) շուկային մօտ գտնուող թաղէ մը։ Նոյն պահուն հարաւէն փչող սաստիկ քամի մը մեծապէս նպաստած է հրդեհին ծաւալման ու բոցերը սկսած են կատաղի կերպով ալէել ու լափիլել իրենց առջեւ գտնուող փայտաշէն չէնքերը։ Կառավարական պաշտօնեաներու ու հրշէջ զինուորներու գերմարդկային ջանքերն ու ոգի ի բռին աշխատութիւնները հրդեհին ծաւալման դէմ ոչ է օգուտ մը չունեցան։ Ժամը 9ին մինչեւ բոցերը հետզհետէ սկսան մօտենալ շուկային, որ բերդաձեւ կերպով կլորակ և հատ պատերով շրջապատուած շքեղ ու մեծ շուկայ մըն էր։ Տէնիզլիի միւթէսարըֆի պէյը տեսնելով վատագին մեծութիւնը անմիջապէս հեռագրեց Այտընի, խնդրելով որ շուտափոյթ ջրհաններ ու մարդիկ զրկուին։ Բայց 9½ին մինչեւ բոցերը կատաղի բոցերը մոլեգին թափով մը սկսան շուկան շրջապատել։ Սարսռազդեցիկ կերպով կը պատմեն նամակները, այն տեսարանը երբ շուկան սկսած էր փունկիլ։ Տեղացիները երիտասարդ թէ ծեր, տապարներով, բիրերով ու ձողերով կը մանեն հզօր բոցերուն մէջ, բազմութեան և աղքատ դասակարգին աղեխաբ ու ողբաձայն կոչերուն և օգնութեան աղաղակներուն մէջ։ Վերջապէս ժամը 10ը քառորդ անցած կը հասնին Այտընին ջրհանները, թաղապետական ոստիկան էմին պէյ 20 պաշտօնեաներու հետ, մասնաւոր ճեպընթացով։ Եղած ջանքերուն շնորհիւ ժամը ճիշդ 11ին վերջնապէս կը դրուէր այս աղետալի հրդեհին, որ աւերակի ու մոխիրի կոյտ մը դարձուցած է գրեթէ այդ գեղեցիկ շուկան։ Այս աղետալի հրդեհին զոհ գացած են 380 խանութ, 46 վաճառատուն, 1 խան, 2 մզկիթ, և քիչ թիւով ալ տուն, որոնց ճշգրիտ թիւը անորոշ կը մնայ։ Ծաւալի է ըսել թէ այրած վերոյիշեալ չէնքերուն մէջ քառորդը միայն ապահովագրուած էին։ Իզմիրի կուսակալ Բեամիլ փաշա այս առթիւ յատուկ յանձնաժողով մը կազմելով սկսաւ նպաստ հաւաքել արկածին վայրը ուղարկելու համար։

Տէնիզլի՝ Իզմիրէն Այտընի երկաթուղիով 6 ժամ հեռաւորութեամբ գեղեցիկ վաճառաշահ և բազմամարդ քաղաք մըն է։ Իր բերքերուն ու բանուկ առեւտուրին շնորհիւ մեծ գործ կ'ընէր Իզմիրի հետ։ Մասնաւորապէս իր ընարը և առաջնակարգ բերքերն են, աֆիոն, բամպակ, ցորեն, գարի, խոզկաղին, թուզ և այլն։ Այս պահուս քաղաքին վաճառականական դասը մեծ մտահոգութեան մէջ է ու աւելորդ է ըսել թէ բաւական պիտի տուժէ այս աղետալի հրդեհէն, որ երկրորդ անգամ է որ այսպէս կը վնասէ Իզմիրի վաճառականութեան։ Հասած հեռագիրներու ու նամակներու բերանէն նայելով նիւթական ամբողջ վնասը 100,000 Օսմ. ոսկի կ'ենթադրուի։ Հրդեհին վրայ դեռ մանրամասնութիւններ կը պակսին։

Ս. Երկանեան

⁂ Թուրք թերթերու տեղեկութեանց նայելով Տէնիզլիի հրդեհը սկսած է Գանսըզ Օղլու Հաճի Էմինի նըպարավաճառի և չաքարավաճառի խանութէն։ Այրեր են երեք մզկիթ, մէտիթի մը, 308 խանութ՝ մեծ մասամբ արմատի և մանիֆաթուրայի, 40—50 վաճառատուն և խան մը։ Բուլթինօղլը Մէհմէտի տան Գասարի, որ հօրը խանութին ապրանքները ազատելու կ'աշխատէր, չորս կողմէն բոցերէն պաշարուեր և չկրնալով ազատիլ այրեր է։

⁂ Թրիլիայի (Գրուսա) էշքէլ գիւղին մէջ Սեպտեմբեր 19ին, անուշադրութեամբ ձգուած սիկառէ մը հրդեհ ծագելով այրեցան մզկիթ մը և 41 տուն և փճացան 10,000 ոսկի արժէքով արմատիք։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. — Եղեռնադատ առաջնորդ 15 տարի թիապարտութեան դատապարտեց, Գում-Գարու, Տիւլպէնճի մահալլէսի բնակող Համբարձում Պետրոսեանը, որ Յունիս 15ին վիրաւորած և սպաննած էր իր կինը՝ Նարիկը։

ՓՈՐՈՐԻԿԸ. — Քանի օր է տիրող հարաւային քամին չէ դադրած։ Շաբաթ իրիկուն սաստիկ էր մրրիկը եւ ծովը ալեկոծ։ Վասիորի եւ Կղզիի ու Գաալաթիւղի շոգենաւերը դժուարութիւն կը քաշէին։ Նախընթաց օրուան փոթորիկէն բաւական ապակիներ կոտրեցան և ծառեր տապալեցան։ Վնասուած են մանաւանդ Գում-Գաբուի, Եէնի-Գաբուի և Սամաթիոյ ծովեզերեայ տունները։ Առագաստաւոր մակոյկ մը Տաւուտ փաշայի առջև խորտակուեցաւ։ Շաբաթ իրիկուն սաստիկ տեղատարափ մը սկսաւ ժամը կէսին։ Այս միջոցին կայծակ ինկաւ Էյրինէ Գարու, Բաարիէի մզկիթին մինարէին վրայ որուն «չէրէֆէ»ին մէկ մասը փըլաւ։ Անձրեւը մինչեւ լոյս շարունակուեցաւ ընդհատ ընդհատ։ Երէկ ալ ամպամած կը օդը և մերթ թեթեւօրէն կ'անձրեւէ։

—Նիկոմիդիոյ Նաւահանգիստին մէջ, փոթորիկէ ընկղմած են շոգեմակոյկ մը և երեք մակոյկ։ Երեք ձկնորսի նաւերալ խորտակուած են։ Ժամացոյցի աշտարակին ծածկոցները հովէն քակուած թռած են։

ԳՈՂ. մտաւ Ֆէրի Գիւղ Յովսէփի տունը և չորթեց ոսկի ժամացոյց մը, 2 ֆրանս. և 2 օսմ. ոսկի։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 7 սեպտ.—Սուէզէն կը հեռագրեն թէ շոգենաւերը սկսած են ջրանցքէն անցնիլ։

—Բեթերսպուրկէ կը հեռագրեն թէ Զարը որոշած է անմամբ ներկայ գըտնուիլ Զօր. Քոնարաթէնքօի յուղարկաւորութեան որ տեղի պիտի ունենայ կիրակի օր (երէկ)։

—Գերմանիան Ֆրանսայի կը թողու Մարոքեան դեսպանախորհուրդին պատրաստութեան գերակշռութիւնը։ Ֆրանսա միայն՝ միւս պետութեանց հաւանութիւնը պիտի խնդրէ արդէն պատրաստուած ծրագրին մասին։

—Մարոքեան դեսպանախորհուրդին գումարումը տեղի պիտի ունենայ Դեկտեմբերի առաջին կիսուն։

ՀՌՈՄ.— Մատրիտի պապական նուիրակը Վատիկան եկաւ, քանի մը բարեփոխումներ առաջարկելու համար սպանիական Քոնքորտատի մասին։

—Քաբիթալ պաշտօնաթերթը կ'ըսէ թէ Մ. Պիլովի և Մ. Թիթոնիի հանդիպումը անգամ մըն ալ երևան հանեց Երրեակ Զինակցութեան հաստատութիւնը։ Իտալիա և Գերմանիա ամէն կէտերու մէջ համաձայն են։

ՎԻԵՆՆԱ.— Երեսփ. Ժողովը 15 օրի չափ յետաձգած է իր նիստերը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Տէյլի էքսբրէս կը գրէ թէ ճարտնական մարտանաւ մը մօտերս Անգլիոյ ջուրերը պիտի այցելէ, հրամատարութեամբ ծովակալ Թոկոյի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Բեթերսպուրկէն եկած մանաւոր լուրերու նայելով ռուսերու գերման դաշնակցութիւնը դեռ վերջացած չէ։ Երկու Տերութեանց միջեւ գտնուած յարաբերութիւնները լաւագոյն և այսպէս ալ շարունակուիլը անտարակուսելի ըլլալով հանդերձ, դաշնակցութիւն մը շատ անհրաժեշտ չի նըկատուիր։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ. — Պաշտօնական վիճակագրութեանց նայելով, 1905 տարւոյ առաջին վեցամսեայ միջոցին եղած ծախքերը 400 միլիոն աւելի եղած են նախորդ տարուան նոյն ժամանակամիջոցէն։ Այս աւելցած ծախքը պատերազմին պատճառաւ առաջ եկած է։

ԲԱՐԻԶ.— Քաղաքական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ ռուսերգերման համաձայնութեան մէջ Ֆրանսայի միջամուխ ըլլալը անկարելի է։

—Բեթերսպուրկէն եկած հեռագրի մը նայելով տուն մը փլչած և 40 հոգի փլատակներուն տակ մնացած են։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ և Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարները Մ. Մ. Թիթոնի ու Ռուվիէ մօտերս պիտի տեսակցին։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 8 Սեպտ.—Ուաշինկթընէ կը հեռագրեն թէ Միացեալ Նահանգաց Ֆրանսական դեսպան Մ. Ժիւսերան արտաքին գործոց նախարարութեան պետական խորհրդական Մ. Բուֆի հաղորդած է Ֆրանս. կառավարութեան տեսակէտները և այն ընթացքը զոր որոշած է Ֆրանսա ձեռք առնել Վենեցուէլայի կառավարութեան հանդէպ։

—Բեթերսպուրկէն կը ծանուցանեն թէ Ռուս կառավարութիւնը վերջնականապէս ընդունած է Թրանսիպերեան կրկնակ երկաթուղիի մը կազմութեան ծրագիրը։

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»-Ի ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ԹՈՂԹՈՆԸ — 8 —

ԳՐԵՑ
ՕՓԹՕԼԷՆՆԱՒԻ

ՔԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԷԳՃԵԱՆ

Չնաշխարհիկ Ադամանդներու Խորհրդաւոր Գողութիւնը

Գ.

Մր. Պէրնս Արուեստագիտական Գողութիւն Մը Երեւան Կը Հանէ

Մր. Պէրնս ինքնիրեն ըսաւ որ այդ յարկաբաժինը կրնար պարապ եղած չըլլալ։ Տունէն ներս մտնելու համար գողերուն ծանօթ հնարք մը գործածեց։ Թիւ 1 սենեակին զանգակը քաշեց և երբ դուռը բացուեցաւ անշշուկ, ներս մտաւ, ծառայէն ներում խնդրեց սխալած ըլլալուն համար և հինգերորդ յարկը ելաւ։ Հոն հասնելով, ներքին գաւիթին դուռը զարկաւ և քանի մը վարկեան կեցաւ առանց ամենափոքր շշուկ մը լսելու։ Զանգակի երկրորդ հարուած մը նորէն ապարդիւն մնաց։ Այն ատեն դրան կոճակը բռնելով դարձուց և զարմանքով տեսաւ որ դուռը տեղի տուաւ իր ճնշումին և բացուեցաւ։ Մր. Պէրնս իսկոյն ներս մտաւ և վրայէն գոցեց։ Նախ մտքէն անցուց որ պարապ յարկաբաժնի մը մէջ մտած էր, բայց ակնարկ մը նետելով գաւիթին ծայրը, տեսաւ որ կահաւորուած սալօն մը կար։ Պահ մը վարանեցաւ։ Թեստոյ գաղտագողի սենեակին մօտենալով, դիտեց որ մարդ չկար։ Ոտքին մատներուն վրայ կոխելով, ետ դարձաւ, մուտքի դուռը կղպեց և բանալին գրպանը դրաւ։ Թեստոյ վայելչաբեմամբ և ճաշակով կահաւորուած սալօնէն ներս մտաւ։ Փողոցին վրայ նայող պատուհաններուն միջեւ կը դրանուէր բաց գրասեղան մը։ Կարծես մէկը նստած և բան մը գրած էր հոն։ Ճիշտ քովը դրուած էր կիսաւուանակար կանթեղ մը, թերեւս այն որուն քանի մը ժամ առաջ մարիլը տեսած էր Ուիլսըն։ Պատուհաններուն դէմը կը գտնուէին երկայնակի երկու ապակեւոր դուռներ, որոնք ուրիշ յարկաբաժնի մը հետ կը հաղորդակցէին։ Այս դուռները գոց էին, բայց Մր. Պէրնս գաղտուկ ականջ մը ձգեց և ապակիները ծածկող վարագոյրին մէկ բացուածքէն կրցաւ նշմարել անկողնի վրայ փռուած կին մը, երկար մազերը բարձին վրայ ցիր ուցան։

Մր. Պէրնս այս տեսարանին առջեւ վայրկեան մը վարանեցաւ մնաց, ի՛նչ ընելիքը չգիտնալով։ Հաւանաբար կարծեցեալ Տիկին Բօղ Միչըլն էր որ քնացած էր և ինք անոր յարկաբաժինը մտած էր առանց արտօնուելու։ Անշուշտ անիկա շատ կասկածներ կը ներշնչէր իրեն, բայց բանաւոր պատճառ մը չէր գտներ իր ընթացքին օրինաւորութիւնը արդարացնող։ Ոտքի վրայ կեցած էր ապակեւոր դրան առջեւ, հարցնելով ինքնիրեն թէ ի՞նչ պիտի ընէր, երբ աչքերը դիպուածաբար խոնարհեցնելով, իր ուշադրութիւնը գրաւեց բան մը որ սարսուռ պատճառեց իրեն, ինքը որ ա՛յնքան սարսռիչ տեսարաններու վարժուած էր սակայն։ Նուրբ գիծ մըն էր կարմիր հեղուկի մը, որ դրան տակէն ճամբայ առնելէ ետքը, հոսած էր քանի մը սանտիմէտր տեղ, գորգին եզերքը։ Անմիջապէս ծռեցաւ և մատը թաթխեց։

Արիւն էր։

Մր. Պէրնս իսուլ հիչ մը արձակեց, ոտք ելաւ և նորէն աչքէ անցուց յարակից սենեակը։ Անկողնին վրայ տարածուած կինը շարժած չէր։ Առանց վարանելու, մեղմիւ հրեց դրան երկու փեղկերը, ակնարկ մը պտտցուց սենեակին մէջ և սա միակ բառը մրմռաց. «— Սպաննուած»։

Ժամանակ չկորնցուց։ Սրունքը բացաւ և արիւնի լայն գիծին վրայէն անցնելով մօտեցաւ անկողնին։ Ճիշտ այն կինն էր որ կառախումբին մէջ յայտարարած էր թէ ադամանդները գողցած են։ Կարծես կը քնանար։ Ուշադրութեամբ դիտող մը միայն անոր դիմագիծերուն վրայ պիտի նշմարէր տառապանքի արտայայտութիւն մը և յօնքերուն ու բերնին մէկ անկիւնին միջեւ՝ չիզերու պրկում մը։ Պարզ, այլ անագորոյն եղանակով մը ապանուած էր։ Քնացած միջոցին կոկորդը կարած էին։ Ասոր ապացոյց էր գիշերային շապիկ մը միայն հագած ըլլալը։ Բան մը կար որ անմիջապէս գրաւած էր Մր. Պէրնսի ուշադրութիւնը։ Դրան մօտի արեան կուտակումն էր, որ 1.18 մէտր հեռու կը գտնուէր անկողնին մօտէն ուր ուրիշ կուտակում մը կար, վերջին արիւնովը կազմուած։ Արեան այս երկու կուտակումները իրարու հետ չէին հաղորդակցեր։

— Ա՛հ, մտածեց Մր. Պէրնս, այս անգամ է՛ն առաջ ես հասայ ոճրին տեղւոյն վրայ, որով պիտի կրնամ ամէն բան մանրամասնօրէն քննել։

Սենեակը ննջասենեակ ըլլալու սահմանուած չէր, այլ աւելի ճաշասենեակ մըն էր, որ սալօնին վրայ կը բացուէր ի հարկին և կրնար անոր հետ միանալու միակ մեծ սենեակ մը կազմել։ Մէկ պատուհան միայն կար, որ պզտիկ բակի մը վրայ կը նայէր։ Մր. Պէրնս վարագոյրները վերցուց որպէս զի լոյսը ներս մտնէ։ Զորս կողմը նայեցաւ և անմիջապէս երկու բան դիտեց։ Նախ՝ արդուզարդի յատուկ սեղանի մը վրայ կը գտնուէր աման մը, կիսովին ջրով լեցուն, որուն գոյնը բացորոշապէս ցոյց կուտար որ մարդասպանը, փախչելէ առաջ, այնտեղ էր ջնջել իր ոճրին անգաղտնապահ նշանները։ Երկրորդ՝ վառարանը մոխիրով լեցուն էր։

— Սրիկան իր ոճիրը յայտնող ամէն բան ոչնչացուցեր է իր վրայ գտնուած արիւնն ալ ջնջեր է։ Տեսնենք ի՛նչ ըսաւ Միչըլ։ «— Ես կը կենամ ու գորգին վրայի արեան բիծը կը լուսամատներուն չչորցած և չունին բերանն ալ կը սրբեմ»։ Ասանկ ըսաւ իր բարեկամին։ Այս պարագային մէջ տեսեր է որ անկարելի է գորգին արատը մաքրել, բայց հոգ տարեր է իր վրայ գտնուած արեան ամէն հետք անհետացնելու։ Կարելի՞ է որ գոյութիւն ունենայ մարդ մը որ կարող ըլլայ այս տեսակ ոճիր մը խորհիլ և գրաւ դնել որ երեւան պիտի չհանուի։ Բէ՛հ, անկարելի է։

Այս խորհրդածութիւնները ընելով հանդերձ, Մր. Պէրնս կը քննէր այն բոլոր առարկաները, որոնք ոճրին գործածելուն կը վկայէին։ Կնոջ չրջազգեստը առաւ, որ աթոռի մը վրայ դրուած էր և գրպանները պրպտեց առանց բան մը գտնելու։ Բայց դիտեց որ մէջքին կողմէն կտոր մը կարուած էր։ Այն ատեն միւս հագուստները աչքէ անցուց և տեսաւ որ անոնք ալ այնպէս էին։ Դադարեցաւ մը անցաւ մտքէն, լուսնէն գիծ մը պէս։ Գնաց դէպի անկողնը և մանրազնին խնամքով դիտեց որ զոհին հագուստներուն վրայ նշանագիր մը կա՞ր։ Զկրցաւ գտնել։ Բայց դիակը վերցնելով և երեսի վրայ դարձնելով տեսաւ որ գիշերային շապիկին վրայէն մաս մը կտրուած էր։

(Շարունակելի)

ՍԹԱՄՊՕԼ
33, 35, 37
ՖԻՆՃԱՆՃԼԻԱՐ ՓՈՂՈՑ
ԳՈՐԳԵՐ

ԿԱՀԱԻՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ.—ԼԻՆՕԼԷՕՄ, ՎԵՐՄԱԿ ԳԱՐԱՍԵԱՑ ՀԱՄԱՐ ԾՈՊԵՐ (ՍԱՁԱՔ) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱՋԱՌՈ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԲԵՐԱ
ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ
ԱՆԱՏՕԼՈՒ ԲԱՍԱԺ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԾԱՆՕԹ.— Մեր Բերայի հասցէատիրութեան մէջ Ը. Ե. Նոյեմբեր 1էն մինչեւ 15 Դեկտեմբեր ամէն կիրակի, կտոր մնացած ապրանքներ պիտի ծախուին որոնց վրայ նշանակուած են վերջին գինը մեզ ապրանք եղած դիմէն աւելի ժամ։

36—7

ԵԹԷ ՁԵՐ ՄԱԶԵՐԸ ԹԱՓԻԼ ՍԿՍԻՆ, անմիջապէս առանց վարանելու գործածեցէք ԲԷԹՐՕԼ ՀԱՆԸ

(PÉTROLE HHN),

Լիմէն Ֆ. Վիպէրի կողմէ պատրաստուած (de F. VIBERT Lyon) և ամէնէն նշանաւոր բժիշկներու կողմէ գնահատուած ու յանձնարարուած միակ փորձուած, վերածնիչ կազդուրիչը։

Կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու մէջ իւրաքանչիւր Օգէրթիի վճառատուն, և Պալիս, Սալթ Համամ Մէզիէի որդւոց և ընկ. դեղորիից մթերանոցը։

Ներկայացուցիչ Է. Տէբառէս 26, Ա. Նանիբատի Խան, Մէյսանքը փողոց։

26—15

ԿԱՊԱՆԵՐ

ունի՛ք փոած, կոտրած, ցաւող և լեն տերու հիւանդութիւն։ Կատարեալ դարմանումի, և ընկերէն անթերի գործեցկութեամբը արհեստէն ստանալու զեղանքման, և լիովին գոհ մնալու համար, դիմել ԱՏԱՄԵԱՐՈՅԺ

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԻ

Կ. Պոլիս. Գալաթէ Գարու. Պին-Գիր-Զէ լիսէն դիմաց, ժամը 5էն 11½, և ամէն առաւօտ կանուխ, Սկիւտար թեատրէ, իր ընկերքանը։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

7—50

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԿԼԸՐՆԸՆ

ԹԷՏԱՎԻՒ ԳԱԲԻՍ

Տօգթոր Էվէլանգիոն Էվրոբատա իրա Իթալիկի սոն սէլեսթրնատ Թրպանա եէնի մուվաֆֆաղլէրէր էլալ Իթալիէ օլմաղլա մուսմպիէյի սոսիլէն միսեյի վէ պէսոպրէքլէրի իլաճ իսէնէք աղբը իլաճլար վէրմէքսիզին պիր հաֆֆա զարֆընատ պէլ սօղուգլըղընը գաբիէն թէտավի իտր. թէրեսոնա իսէնլէրեան իւճրէթը թէտավի խասթալդ քսամիէն միւսաֆիր օլասաղ սոնրա սոնրա տալրներ։

Ղալէթ եէնի վէ Եվրոբատա թոսպիգ օլբան սոն ուսուլ իլէ ֆրէնկի խասթալըղընը մուվաֆֆաղլէրէթը թասիլ թէտավի էտեր. հէր կիւն սոսաֆ սէօրթսէն օնա գասար Կալաթասա, Սանթգճըլարատա Գարագուշ Օթէլէնին գարշասընատա յանպոնը սիւքքանընրնի իւղէրինէ 97 նումէրօրը քէնտի թէտավիխանէսինէ պուլունուր։

40—29

ՏՕՔԹ, ԽԱՉԻԿ ՓԱՓԱՉԵԱՆ

Պահնէ Գարու, եաճարավանառ Հանի Պէիիր էճ ի դէմը իր մասնաւոր դարմանատունը թիւ 19 ամէն օր ժամը 5—11

Նոյնպէս՝ Հէրկիլ Փաշա, Միւսէլլիմ փողոց, Լուսին դեղարանը ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5.

Ամէն անոնք որոնք կը տառապին ծննդական գործարաններու հիւանդութիւնով կրնան դիմել վերոյիշեալ կարող եւ փորձառու բժիշկին, որ երկար տարիներ դասաւանելու մէջ իր արուեստը ի գործ դրած և հիմա եկած հաստատուած է վերոյիշեալ տեղերը։ Գարգելի բժիշկը իր ծանօթ մասնագիտութիւնով կը խօսանայ քիչ ժամանակի մէջ կատարեալ բժիշկ իրեն դիմողներուն։ Հինգշաբթի օրերը դիր։

20—11

ՏԷՐ ՍԻՄ ԶՕՐԻՆ

ՕՎՀԱՆՆԷՍ և ՊՈՅԱՃԻԱՆ

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ

ԵՒ

ՊԷՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳԵՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէկ» մը տալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ՝ վստահաբար։ ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ զը պաղդարելն նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ հաստակալոր մոմեր, անմրցելի ոճան գիներով։ Կը գտնուի նաև հոն հարսի կիրակնայ, քոյր, քոյրի ընտուկ, դարդաւորուած կողով, ծաղիկ, փեսայ, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Չամիչեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը, ուր ոչ միայն ձեր հաճոյքը, այլ նաև ձեր քսակին ալ դոհացում տալու դիտաւորութիւն։

ՄԽԱԼ ՏԵՂ ՉԵՐԹԱՔ

ՆՇԱՆ ՉԱՄԻՉԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Քամանրօ խանի տակ, թիւ 86

50—25

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ս. ՇԹԱՅՆ

ՀԱՅԵՐԵՆԱԳԻՐ ԲԱՐԵԶԷՏ. ԽՏԲԿԲԸՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ
Գօմխիսիզ խան, Քարաքէօյի հրապարակ, թիւ 20

ՊՕՂԻՍ
Կամուրջին մօտ
Պաղչէ գաբուի պողոտան, թիւ 61

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ՄԻԱԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ Է

ՈՒՐ ԱՄԷՆ ԲԱՆ ԿԱՑ

ՈՏԲԼԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԳԼՈՒԽԸ ՀԱԳՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս. Պատրաստ զգեստներ որոնց, կանանց և աղջոց համար։ — Ամէն տեսակ գլխարկներու մթերք մը։— Ամերիկեան «VALK OVER» կօշիկներ։— Անգլիական անջրանցիկ վերարկուներ (imperméable)։— Ֆրանսական գալոշներ։— Նոյոյթի և ճամբորդութեան նիւթեր։— Շապիկներ, ներքնակներէններ, maroquinerie եւայլն։

Ց. Գ.— Ապրանքները օ՛ւրկէ ալ գան, մանաւանդ ոչ միւնոյն է. հետեւաբար սոյն մեծ գործարանը ամէն երկրի լաւագոյն ապրանքները հոլթաթած է, իր բազմաթիւ և պատուարժան յանախորդներուն գոհացում տալու համար։

50—3

ԱՂԱ ԹՕԼԱՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԻԼՊԱՕՅԻ ՊԱՆԴԱՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100 ՍԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻԻՂ

1903 Դեկտեմբեր 31էն ընկերութեան ունեցած երաշխաւորութեան գումարները

	Ֆրանք
Գիլպայի Պանքան ի պահ դրուած զանազան արժէթղթերով	50,000,000
Վերոյիշեալ արժէթղթոց յաւելեալ արժէքը	21,298,712
Զանազան պանքաներու քով պահեստ	4,661,118
104,380 անգլ. ոսկի արժէքով անգլիական և հնդկական արժէթղթեր Անգլիոյ Պանքան ի պահ դրուած	3,563,165
Գումար ֆրանք	79,522,995

ԼԱ ԲՕԼԱՐԻ Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղը արտօնեալ է հրդեհի դէմ ամէն տեսակ ապահովագրութիւններ ընդունիլ յանուն ընկերութեան, և պատահած վնասները անմիջապէս և արդարութեամբ կարգադրել։ «Լա Բոլար» իր վճարմանց ատեն դոյց տուած փութկոտութեամբ և առատաձեռնութեամբը իրաւամբ առաջնակարգ դիրք մը բռնած է ապահովագրական աշխարհին մէջ։

Գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ դրամատեղ է ԲՐԼՅԻ ԼԻՕՆԷՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին գլխաւոր գործակալները, Պալիս Սալթան Համամ, Բիւրօ խան։

47—50

ԳՐԱՏՈՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻՒԷԱՆ

Կը վաճառուի Մէարիֆէ ու Պատ. Ո սուսն. Խորհրդէն արտօնեալ դպրոցական, կրօնական, բարոյական, բանասիրական, առողջապահական, գիտական ու վիպական դանազան գրքեր։

Ծանակի համեմատ % 15էն սկսէ՝ 30 զեղչ կը արուի։

Կը ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԻ այլեւասակարգ — 100ը 10 զրշ.—, հաղուստեղէններ, հոգաստեաց հրաւիրագիրներ, նամակագլուխներ, դպրոցական բաներ, վկայականներ, վիճակագրներ, եւայլն և այլն։

Կը ԶՐԿՈՒՒԻ Պատ. Ուսումն. Խորհուրդէն վկայեալ ու լաւագոյն դպրոցական պարագաներ՝ առանց սակայն մասնաւոր նկատումներով, ինչ որ կը հաստատէ Մէարիֆէն արտօնեալ Գրատան ծանուցագրին 10դ. էջը։

ԵԹԷ կ'ուզէք գոհ մնալ, ընկալեալ գիտեցէք այն գրատան՝ որ պարտաւորապէս արտօնուած է Մէարիֆէն. ու մի՛ խաբուիք ինքնակոչ գրավաճառներէ՝ որոնց գործունէութիւնը քանի մը փայլուն խօսքերէ անդին չանցնիր, և ինչպէս ամէն անգամ չատ մը տեղերէ գրուած է՝ այսօր ալ Պիէճիկէն Տիար Սամուէլ Ազէքսանդրեան կը գրէ մեզ ըսելով. «Ճանաչ կը յայտնեմ թէ, դրուած եմ գրատունի մը ու չարաչար խաբուած» եւ այլն։ Այս պարագային ալ մեզի ուրիշ բան մը չմնար ընելու, բայց միայն ըսել.

Կը ՄԱՐՐՈՒԻ նաև այսպիսի գրավաճառներուն հետ մեր նոր յանախորդներուն ունեցած տակաւ հաչիւները։

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷՔ. Գրատան ընդարձակ ծանուցագիրը, նոր դպրոցի 70 պատկերներով զարդարուած Այբբենարանը ու Պատ. ընտեղարան Մարրինը լեզուի Ա. տարի անուն գրքերէն. որոնցմէ ձրի պիտի դրկուի ձեզ մէկ մէկ օրինակ, ինչպէս նաև Թուղթեր պահարաններ մեզի հետ դիւրութեամբ կարելու Թղթակցելու համար։

Գրատան հասցէն է

درسعادت سركجى خوراسانجى خانى

كتبخانهٔ جديد

Գրավաճառ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻՒԵԱՆ
Խօրասանճեան Խան Սիրքէճի

15—20 Կ. ՊՕԼԻՍ

ԱՏԱՄԵԱՐՈՅԺ

ՊՕՂՈՍ ՓԱՓԱՉԵԱՆ

(Կայս. Բժշկական Վարժարանէն վկայուած)

Ցաւած ակռաները դիւրութեամբ կը հանէ առանց ոչ և է նեղութիւն պատճառելու։

Փոած ակռաները կը բուժէ նոր մեթոտով և զանոնք կը լեցնէ լանոպկիով և մինոով։

Արհեստական ակռաներ կը տնկէ ոչ բնաւ բնաւ չեն զանազանուիր բնականէն ո՛չ արտաքին երեւոյթով, ո՛չ ալ ծամելու և համ տալու տեսակէտով։

Իսն դիմող յարգոյ յանախորդները մեծագոյն գոհ կը ձգէ և բերնի մարդոյ ակռաները, այսինքն վերի և վարի ատամնաշարերը ամբողջութեամբ կը յիշէ միմիայն ԵՐԿՈՒ Օսմ. ոսկի գինով։

Բաց ի Կիրակէ, ամէն օր, ժամը 3էն 11, կը գտնուի Պահնէ Գարու. Գարագօլին կից Աւստրիական չոգենաւային Գործակալութեան կեդրոնատեղիին վերնայարկը իր թիւ 4 գրասենեակը, ուր հիւանդները կը դիմեն։ Դիմանատան դուռը ազատ է։

15—10

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԸՆՏԻՐ ՇՕՔՕԼԱՑԻ, ԶՈՒՏ ԳԱԳԱԼ

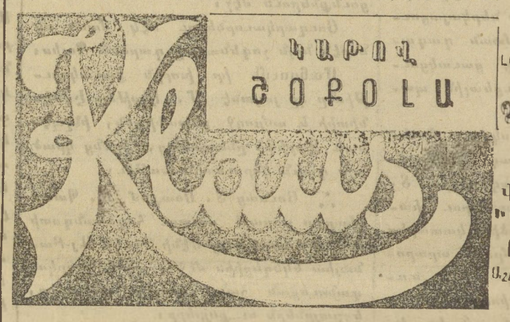

3 ԳՈՐԾԱՆՈՑ
ԼՕՔԼ (ԶՈՒՏՑԵՐԻԱ) ՄՕՐԴՕ
(ՖՐԱՆՍԻԱ)

ՀՕ ԹՔԱԳՐԱՄ
ԵՒ
ՊԱՏԻՈՑ ՎԿԱՅԱԳԻՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐ
ԻՏԱԼԻԱՅԻ ԵՒ ԻԼԱՆՍՈՆ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐ
Աշխարհի գլխաւոր քաղաքներու մէջ

ԱՆԲԱՂԴԱՏԵԼԻ ՇՕՔՕԼԱ ԿԱԹՈՂ, ԳԼԱՆԻՍ

Կը ծախուի Բերա, ՖՐԱՆԳԱՅԻ ԱՐՏԱԴՐԻՉՆԵՐՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ մեծ վաճառատունները մէջ որոնք անստանի են իրենց ծախած առաջնակարգ ապրանքներուն համար, ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ, ԲՍԲԲԻ Ղալաթիա, անուշավաճառ Ս. ՄԻՍՍՕ. Հարաճէի փողոց ՀԱՍԻՕԳԻՍ ԵՒ ՀՕՔԱՍ, թէյի մթերանոց, ՔԱՖԷ ՏԻՒ ԺԷՆԻ, կամուրջին մօտ Պոլիս. ՃԳՆԱՒՈՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ մթերանոցին մէջ մաքսին մօտ, — Անուշավաճառ է. ՄԱՔԲՐԻ, կամուրջ ն մօտ. ՔԵԼԱՉԻՍ Պէյճի դեռի մթերանոցը, եէնի ճամի, Ալի Ֆէրիթ. Պալըք Բազար. ԱՆԹՕՆԻԱՏԻՍ Գործակալ, է. ՏԷՐԱՌԷՍ, Ամանթատի խան, Պոլիս, Քարուս շոքոլան ծառաւ չընեռ մարդը

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՓԱԿՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱՒ

20,000 ՈՍԿԻԻ

ԱՊՐԱՆՔ ՊԻՏԻ ԾԱԽՈՒԻ ԳՐԵԹԷ ՈԶԻՆՉ ԳԻՆՈՎ,

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ, Ա. ՅԱՐԿ, ԹԻՒ 16

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒՆ

3/16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

Կնոջ յատուկ քօսիւմ, ժաքէթ, մանթօ, աղջկանց համար մանթոներ և բանկոններ, պլուզներ, չրջազգեստներ, կերպասներ, տղոց համար հագուստներ, օժիտի ճերմակեղէններ, բուրդէ և բիհէ ծածկոցներ, չարք և ֆիչիւ, տրանց յատուկ շապիկներ և օձիքներ, սեղանի ծածկոցներ, քէթէն, մատամբոլ, ֆլանէլ, թաշկինակ, գուլպա, սեղմիրան, փողկապներ, անձեռոցներ, ֆիւանոներ, և ուրիշ ամէն տեսակ արդուզարդի և անական առարկաներ։

5000 կտոր կերպաս պիտի ծախուի խիստ ամանաւոր եւ դիւրամատչելի գնով։

50—2

ՍԲԻՐՈՅԻ ՇԹԱՑՆՊՐՈՒՀ

ԳԱՐԵԶՐԱՏՈՒՆԸ

Սիրէճի, Պապը Ալի ճասսէսի
Մեծ Գարեզրատուն

Սբիրօ էֆ.ի հռչակաւոր գարեզրատունճաշարանին մէջ ծանօթ ընտիր կերակուրներէն զատ, աւելի ուժեղ երկու տարիներ նոր ճաշացուցակներ ալ կարգադրուած են։ Ո՞վ չէ գնա հատած այս գարեզրատան կերակուրները։ Ահա այս համեմ կերակուրներէն չորս պնակ և մէկ անուշ 7½ զրշ.ի և 3 պնակ ու անուշ մը 5 զրշ.ի պիտի արուի։ Հին ճաշացուցակը կը մնայ և փոփաքողներ կրնան բան այնմ յանձնարարել։ Կերակուրները նոյն են այս երեք ճաշացուցակներուն մէջեւ. մինակ արուած չափը կը տարբերի։ Միւս կասարեալ են Սբիրօ էֆ.ի սպասները և յարդարանքը։ Ասոնք որ թէ՛ հաստ, թէ՛ ժաքուր, թէ՛ ընտիր և թէ ուժան կերակուր ուզել կ'ուզեն միանգամայն, պէտք է ուրիշէն օգուտին։

8—10

ՕՆՆԻԿ ՀԱՃԻՍԱՐԻՄ

ՇԱՔԱՐԵՂԷՆԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բերա, Բանկալթի, Պօլիւֆտէրէ ճասսէսի
Թիւ 38 եւ Ադանամի, թիւ 124

Այս վաճառատանց մէջ կը ծախուին Եւրոպական և Օսմանեան ամէն տեսակ ընտիր շաքարեղէններ, բասաներ, լոքումներ, լիքէօրներ, իքսիրներ, հարսնիքի, նշանաւորի և կնունքի յատուկ զարդարուն շաքարեղէններ, ամէն տեսակ անուշեղէններ, եւն. եւն.։

Կ'ստանձնէ հարսնիքներու սպասարկութիւնը, գոհացուցիչ և դիւրամատչելի պայմաններով։ Կը գտնուի նաեւ ԸՆՏԻՊ ՊԱՂՊԱՂԱԿ, մանաւանդ Բանկալթիի խանութին մէջ, ուր կրնան յանախել Բանկալթիի ընտանիքները և խիստ գոհ պիտի մնան։

Այս վաճառատունը բնաւ առնչութիւն չունի ուրիշ ա՛ն է նմանօրինակ հաստատութեան հետ։

50—32